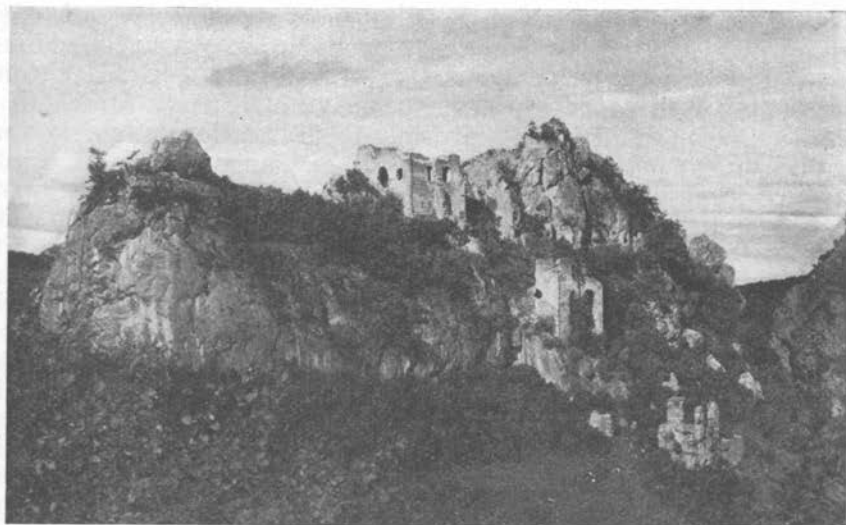

Kalnik

Dr. Jos. C. Oblak:

Kalnik

Prej ko — dejal bi — naš planinski svet tam doli na svojem skrajnem jutrovem delu splahni v Dravsko ravnino, se mi zdi, kakor da je alpska природа še enkrat vzvalovila in se pognala — čeprav skromno — v višave, hoteč pokazati še enkrat svoje čare vsaj v miniaturnih formah. Tam je nastal razmeroma nizki, a za tamošnjo nadmorsko višino nižje pokrajine dovolj visoki skalnati gorski greben Kalnika. Spremlja ga nekoliko nižje, razpredeno in precej vijugasto gozdnato hribovje; vse skupaj se imenuje: Kalniško gorje.

Kalnik je sicer z izrazitim alpskim značajem ostal kot zadnji najbolj neznani, recimo še najbolj »divji« odrastek Alp. Naj bi ostal radi mene tako deviški in divji, kakor je bil še pred kratkim. Toda planinarstvo napreduje kajpada tudi v sosedni Hrvatski: podružnica H. P. D. »Kalnik« s sedežem v Križevcih — kje daleč v ravnini so ti od Kalnika! — je že postavila v to mirno podeželje za tiste kraje skoro razkošen planinski Dom. Bog zna, ali ni s tem Domom Kalniku prizadejana »smrtna rana« — raz moje stališče namreč — in ali ni napočila za tih, komaj odkriti Kalnik tista »tujskoprometna« doba, ki dostikrat ubije večji del pristnega prirodnega čara. No, za razdalje, ki ločijo Kalnik od vsake železniške postaje in tudi od Varaždinskih Toplic (te leže same dosti daleč od večjega mesta Varaždina in so same dovolj — sit venia verbo — »divje«), je treba dobrega pešca, ki se ne boji kolovratenja po kotlah in dolinah, gor in navzdol, da pride v osrčje tega zanimivega gorja. Kajti pred onim divjim skalnatim delom glavnega Kalniškega grebena, ki vabi turiste, se

kopičijo dolgo potegnjeni, a dovolj masivni, v globok gozd odeti valovi, med katerimi so položene vzporedne in povprečne doline. In ne dosti drugače je od južne (križevačke) strani in od vzhodne (koprivniške) ali zapadne (od Novega Marofa).

Ne smemo misliti mi Slovenci, da je vsa lepota gorske pokrajine zbrana pri nas v Sloveniji. Res je, da imamo visoki alpski svet v Gorenjski, toda malo gorsko pokrajino prav posebne lepote imajo tudi Hrvati v svojem Zagorju, ki mi je postalo nad vse milo in drago in ki mu je prištevati tudi Kalnik. Južno od te gorske črte leži lepi, svojevrstni hrvatskozagorski vinorodni svet; nanj se naslanja ob Sotli tudi slovenski. Celo višek lepote vidim v marsikaterih predelih tega svojevrstnega sredogorskega sveta; vse je združeno v njem: mala idilična dolina s samotnimi oazami sredi gozdov, široke ravnice, obširne planjave, vse obrobene od gozdov in vinorodnih brd, v katere se mahoma razširijo (n. pr. Podgradsko polje), a se zopet zožijo — temne šume, pretrgane po krasnih vinogradih. Kalnik in Ravna gora pa stojita kakor stražarja nad tem svetom alpinskih form, kakršnih ne vidimo niti v naši prav gorski, a tudi vinorodni Dolenjski. Zagorje, nisi zastonj dalo toliko poetov in toliko prelepe poezije hrvatskemu narodu!

Pa bo kdo dejal: »Kaj bo Kalnik, ki dosega komaj višino Šmarne gore!« Šmarne gore? Pa povem o njej tole: Čul sem tuje, zlasti češke turiste, ki so prišli pravkar s Triglava in z gorenjskih planin, kako jim je Šmarna gora na robu Ljubljanskega polja naravnost imponirala! In ni jim bilo žal posetiti jo tik po Triglavu. Zakaj bi se ogibali ali sramovali Kalnika, ki je poleg tega ves divji in romantičen, raztegnjen in razsekan? Samo radi te svoje razsežnosti morda nima onega veličastnega videza! Na Kalnik rabiš po raznih višinskih ovinkih 3—4 ure od varaždinske strani, a od južne (križevačke) — če se voziš od Križevcev po slabi cesti do sela Kalnika preko brd in ravnice — še več!

Vsa gorska otočja od Boča do Ivanščice vključno sem že obhodil. Kot zadnji mi je ostal Kalnik. Ker mi je zato v najpestrejšem spominu, se mi zdi najzanimivejši; vsekakor je dovolj zanimiv, da si ga sleherni planinec enkrat ogleda, to okončje Alp.

Zahvaliti se imam kalniškemu pionirju dr. Režeku Adolfu, temu tihemu, skromnemu planincu, ki je tudi Ravno goro gojil že davno, preden jo je širši svet poznal. Kalnik res ni visok in malo hoda bi bilo, če bi odločevala zgolj razlika med višino izhodišča in vrha po merilu: 400 m višine na uro. Toda daleč je dohod do njega z železniških postaj; Novi Marof ali Turčin (proga Varaždin-Zabok-Zagreb) na njega zapadni, in postaja Križevci na progi Zagreb-Koprivnica na njega južni strani. Kakor rečeno, je od ene kakor druge strani pot dolga: od varaždinske moraš preko Topliškega gorja (vsekakor do Varaždinskih Toplic z avtobusom), ali iz Novega Marofa preko zanimive pregradice, vzdolž katere in po njeni celi dolžini je posejana dolga, dolga vas Ključ. Čez ta miniaturni greben stopiš, da se ogneš ovinku, katerega napravi Bednja okoli tega Ključa, ki je zares iz Topliškega gorja porinjen »ključ« v ravnico, kamor se razširi dolina

vijugaste Bednje ob vhodu v širečo in ozečo se vrzel med Topliškim in Kalniškim gorjem (bolje njegovim predgorjem). Ob rob tega predgorja naslonjena vas Ljubeščica, s cerkvijo in z gradičem, poživi srednjegorsko pokrajino in leži obenem ob potoku Ljube, ki seže v stransko dolino, odcepljajočo se od široke Bednjanske doline proti globeli tako imenovanega Ljubelja; to je skupina dolin, vrhov in skromno zaselje. Tja notri seže industrijski tir v premogokop in ob njem te vodi tudi pot; a kmalu zaviješ desno od njega (južno) v stransko grapo mimo »Materi božje v skali« (staro znamenje v skalnati levi) in hodiš po prav romantični stezi, na kateri moraš pri nizki vodi preskakovati razne skalnate balvane, ob visoki pa se vzpeti v precej strmi breg nad njo, dokler stezica ne zavije v usmerjenejši gozdni svet.

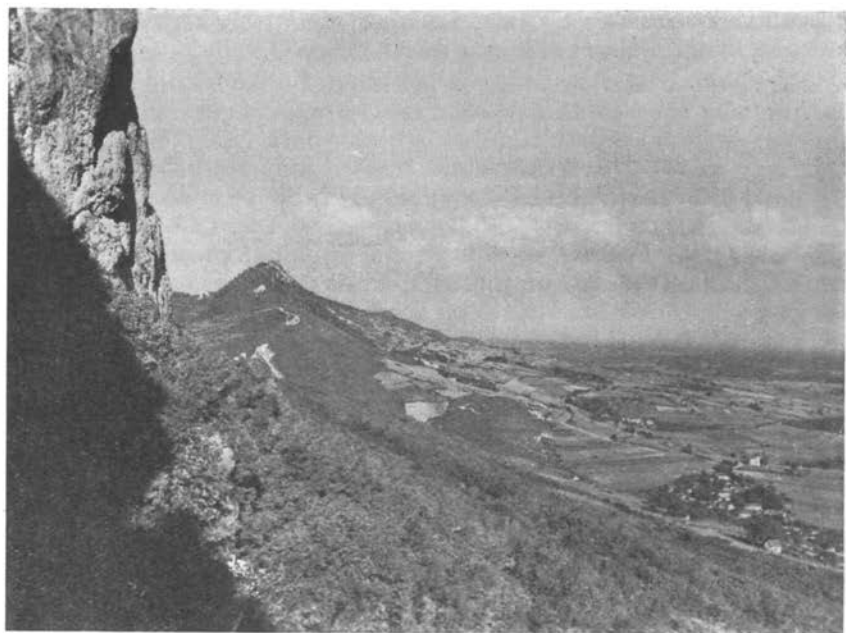

Dom na Kalniku (643 m)

V teh kalniških gozdovih tavaš v nekaljenem miru, daleč od »sveta«, kar te skozi redke vrzeli gozda preseneti pojava skalnate gmote z alpskimi liki, kakršne vidiš le v pristnih planinah: pokaže se ti strmo odsekani osrednji greben Velikega Kalnika — celo nekake »Babe« s Kamniškega sedla so nanešene nanj — proti zahodu pa na ostrem vršiču še smelejša ruševina Malega Kalnika, ki ima od daleč videz velike skalnate igle, dočim je vzhodni del, v katerem leži novi turistovski Dom, še skrit. Ko zaviješ proti širokemu sedlu k travnatim poljanam, se ti pokaže nad njimi tudi odsekani vzhodni del. Zdi se ti, kakor da so vrh trat nanesli ciklopi ogromen balvan, izpremenjen v trdnjavo. Na obeh straneh balvana sta zasekana prehoda. Tu so krvava tla. Skozi ta dva prehoda je vodila pot iz Posavja preko Križevcev in Kalnika v Podravje, v stari Varaždin. Preko Kalnika so divjale križu sovražne in tudi druge vojske proti severu v Podonavje v smeri proti Pešti in Dunaju, preko Varaždina. Mogočne ruševine »Starega Gradu« ob vzhodnem delu Velikega Kalnika, ki se pojavijo pred teboj, ti pričajo o tem. To je hrvatski Predil, prirodni branik! Vstajajo ti spomini na Turke in mogočne Celjske grofe, kojih moč je segala prav do sem...

Skozi zaseko ti uide pogled v daljavo na širono hrvatsko valovito pokrajino onstran Kalniškega grebena. Nepozabno! Skalnata gmota pred teboj je stvorila prav od pete (t. j. nivoja sedla) do vrha v vsej svoji celoti podlago za najsmelejšo utrdbo, ki si jo moreš misliti: obvladala je obe zaseki, t. j. oba prehoda iz križevačke — kalniške na varaždinsko stran. Danes raste med stenami in stolpi drevje in grmovje; a tako mogočne, slikovite in značilne trdnjave, ki je vsak kos strnila v eno samo obrambno telo, še nisem videl. Zdi se, kakor da je nekdo prav na vrh zadnjega najvišjega (vzhodnega) stolpa nalašč zasadi žive mlaje; v resnici pa je priroda sama zasejala drevje na najvišjo, danes že nedostopno točko ruševin, ne da bi jo kdaj mogla prerasti. Tostran bližje širše (zapadne) zaseke je proti zapadni strani nad pokrajino potegnjen višji in daljši, prav tako divji, tudi razsekani, a vendar kolikor toliko sklenjeni višji Kalniški greben s svojo najvišjo točko. Tej točki bližje pomaknjen je impozantni novi Dom na Kalniku, katerega rdeča streha se ti zablesti skozi zaseko, ako prihajaš od varaždinske strani, gleda pa na križevačko stran, na katero je nagnjen. Že do prehoda pod Gradom moraš nekoliko navzdol, prihajajoč od varaždinske strani. Pa tudi osrednji greben ni brez zasek; ima le še višjo zapadnejšo zaseko, v katero se moraš od najvišje točke proti zapadu previdno spustiti, ako hočeš onstran razpoke v trnju in grmičevju nadaljevati pot preko vsega grebena in dalje po nižjem, sicer položnejšem, zato pa tem gostejše poraslem hrbtu, dokler te tik pred podobo ostrega Malega Kalnika onstran globoke grape ne preseneti zelo strm, rušech se breg v globino, v katero se hočeš nočeš moraš spustiti po melju in gramozu. To je globoka stranska dolina, ki drži v osrednjo gmoto Kalniškega gorja in tvori drugi zapadnejši prehod od južne strani preko Kalnika na varaždinsko stran. Ta prehod je stražil drug grad: Mali Kalnik (Kraljevo ali tako imenovana »Pusta Barbara«). Pod vhomom v grapo mu leži prijazni Vojnovac in v bližnji soseščini druga manjša sela, kakršnih je v podkalniški pokrajini še več; glavni kraj te pokrajine pa je vas Kalnik, komaj pol ure pod planinskim Domom in niti 300 metrov pod kulminacijsko točko glavnega grebena na vzhodni strani. Zato storiš prav, ako se ustaviš v njem poprej, preden se spuščáš v ravnokar popisano rinjenje preko grebenov od Velikega do Malega Kalnika.

Dosti imaš hoditi, precej po robidovju in podobnem do treh ur (morda še več, če si šivaš med potjo hlače ali kaj drugega), da pozdraviš prekrasno Kalniško pokrajino iz oken porušene trdnjave Malega Kalnika. Ako ti ni do oddiha v planinskem Domu, boš preko Malega Kalnika nadaljeval pot proti severovzhodu in se po najkrajšem potu vrnil proti dolini vijugaste Bednje v park Varaždinskih Toplic. Vendar: kdo bo hodil po istem potu nazaj? Saj imaš od Malega Kalnika, če si prišel do njega po grebenih, za povratek k Domu lepo udobnejšo varianto skozi podkalniška sela, vzporedno z grebensko »potjo«, ki ni pot. Vijugasta vozna pot te z raznimi klanci privede izpod Malega Kalnika v kaki poldrugi uri do vasi Kalnik pod Velikim Kalnikom, nad njo pa stoji, obrnjen na južno stran, lep planinski Dom, ki je v primeri z bornimi seljaškimi kočicami raz-

Južna pokrajina pod Kalnikom. V ospredju selo Vojnovce

košna palača. Vse te hrvatske vasi pod Kalnikom so siromašne; v primeri z njimi so naše najrevnejše dolenjske in notranjske vasi, zlasti radi snažnosti, kar bogate. K Domu je iz vasi treba krevsati navzgor, a ne dolgo! Da ne boš pozabil se povzpeti od kočice tudi med ruševinami »Starega Gradu«, ki daje pečat koči in vsej pokrajini, je naravno; saj se za to ne porabi niti tri četrt ure. Lep je pogled na ves greben Kalnika od Malega do Velikega. To je nekaka Mala Košuta Kalniškega gorja, vzorec bolj ali manj sklenjenega, razsekanega gorskega grebena, ki ti daje s svojimi podgorskimi seli izredno lepo, pristno planinsko sliko. Zbujala bi pozornost celo v kaki osrednji alpski pokrajini, kaj šele na robu planinskega sveta! Kalniški vinogradi, položeni pod južna skalovita rebra Kalniškega grebena, jo s svojo priznano dobro in zdravo, nekoliko kiselkasto kapljico napravljajo le še pestrejšo, živahnejšo. Košček južne tirolske krajine v malem merilu! Posebno vas Kalnik z Velikim Kalnikom v ozadju in Vojnovce s svojo »Pusto Barbaro« ali z Malim Kalnikom bi bila vredna snov za najboljši slikarski čopič.

Razsekana gorska gmota, ki kaže svoja skalnata rebra daleč naokoli proti križevački strani, je razmeroma kratka in sega od ostrega vršiča Malega Kalnika preko osrednjega grebena Velikega Kalnika z odkrhnjenim balvanom Starega Gradu. Zadnji podaljšek na vzhod, Kalniška greda, polagoma izgublja alpski značaj in splahni v gozd-nate odrastke v smeri proti Koprivnici. V te je potegnjen prav tako, kakor na zapadu v dolino Ljube, industrijski tir Koprivniške proge

od postaje Brezov Most v izrabo prirodnega kalniškega bogastva, od katerega ima seljak razmeroma bore malo.

Razgled? Z najvišje točke je ogromen. Lahko bi dejal: malodane vsa Hrvatska in vsa južna Madžarska je razpeta pod teboj; ovira ga samo omejena moč tvojih oči. Zasledujoč v dalji Dravo, spoznaš temne ravne črte na obeh straneh od nje; ena so Slovenske Gorice, za njimi Prekmurje; še dalje je Ogrska ravnina, v nji se nekaj zablesti pod temno črto Bakonskega lesa: Blatno jezero; pa valoviti svet okoli Bjelovarju brez kontur, na videz sama ravnina; ploščati dolgi hrbet Bila, ki nekako veže z zadnjimi alpskimi kalniškimi odrastki Požeško gorovje; granitni Papuk nad Daruvarjem in kristalinski Psunj med Pakracem in Požego, precej obširna in razpredena gorska masa, čisto svoj gorski svet (tudi severovzhodna Hrvatska-Slavonija ni brez gorá!), ki doseže nad 900 m višine; pred njo pa nizka Moslavačka planina. Tako pregledaš vso severno gorato Hrvatsko; ostanek stare panonske mase, kakor jo nekateri imenujejo (Melik). Na južni strani je za oko navidezna ravnina. Skozi zračni mrč zagledaš proti jugu sive obrise Kozare Planine že onstran Save na bosanskih tleh in za njo ob posebno jasnih dneh daljše motne obrise severnih Bosanskih planin.

Seveda te zanima bližnja okolica, zlasti ona, ki si jo pustil za seboj. Ozreš se nazaj proti Ivanščici s Crevom v ospredju, njej ob strani komaj vidna, skoro ponižna Ravna gora, za njo rajde in težko razločni liki daljnih gorá, ob jasnih dneh vidiš celo Triglav — takih dni ni mnogo v letu — in baje včasih Veliki Klek. Pa glejmo rajši v bližino! Podgorska, podkalniška sela s svojimi bornimi kočicami se vrste pod teboj, v dalji še druga med šumami in tratami. Na videz sama ravan z menjajočimi se belimi in črnimi lisami; v resnici je to drugače, kar bomo izkusili na povratku na to stran. V dalji med temi lisami zapaziš dvoje, troje stolpov (najvišji je oni edine grške stolne cerkve v državi): Križevci! Daleč je do njih, a vendar še najbližja železniška postaja na južni strani od Kalnika. Kaj bi našteval vse drugo, kar se v tej neizmerni, na videz gladki, v resnici valoviti ravnini vse vidi! 643 m nad morjem, kakih 500 m nad pokrajino (vas Kalnik, komaj $\frac{1}{4}$ ure tik pred teboj, ima 359 m nadmorske višine, povprečna daljna valovita pokrajina pa jih ima okoli 150 m). To je mnogo za tako pokrajino! Pogled tako na varaždinsko (dravsko) kakor križevačko (savsko) stran je neizmeren. Zato je prav, da je sem postavljen Dom, da lahko počakaš dnevni čas, ko je razgled najbolj čist, ne glede na daljavo, ki jo imaš do prihodnje železniške postaje. Ako si hodil od varaždinske strani, oziroma iz doline Bednje od Novega Marofa, si porabil do kočice okroglo tri ure. Ako zvežeš — in to moreš — s turo tudi poset Malega Kalnika (Kraljeva) in nočeš zopet na isto stran nazaj, moraš pridejati k temu še kake štiri ure. Ni mnogo za en dan, toda za povratek na drugo daljšo stran — če nimaš denarja za voz (v taki pokrajini in po takih cestah se kot turist sploh ne voziš) — skoro ni več časa dovolj.

Ako greš iz Varaždinskih Toplic, moraš prečkati široko Bednjansko dolino in predgorje (Ljubelj), da se spustiš na drugo stran

v vmesno dolino mimo zaselja Ljubelj, t. j. gruča nad vse bornih koč (kmečkih domov Tavčarjevega kmeta-kralja Hrvatska skoro ne pozna) in vlastelinskih gradov (proti tem so celo naše manjše kmečke hiše skoro palače!), ali pa najdeš kako drugo pot v Ljubeljsko globel, kjer se snideš s potjo, vodečo od Novega Marofa. Prideš do industrijskega tira, ki vodi odtod do še ne starega rudnika premoga na koncu prijazne Ljubeljske doline pod Kozjim Hrbtom, a mu ne slediš dalje. Ta rudnik je pač izmed manj znanih rudarskih podjetij v državi, krije pa v sebi toliko še neizčrpanega bogastva!

Pohod Kalnika od varaždinske strani, zlasti iz Varaždinskih Toplic, je priporočljiv, ker se na potu izpreminja krajinska slika; posebno se pojavi kontrast nizkogorskega gozda v laporu in ilovici z alpskim značajem osrednje skalovite gmote. Vrh tega si ogledaš poprej staroslavne Varaždinske Toplice (rimске »Aquae jassae«), ki so cerkvena last s starinsko »zgrado Konstantinove kupelji«, manjše »Josipove kupelji«! Dosti primitivnega značaja so, brez razkošja, krasen je naravni park z rimskimi spomeniki in lepa je starinska cerkev, ki je sprejela vase krasne baročne oltarje izpod dleta slovitega Robba. Prenesli so jih tusem iz zagrebške stolnice, češ da v prenovljeni cerkev ne spadajo več (danes je »modernistom« menda žal zanje). Kdor si hoče ogledati nekdanj znameniti zgodovinski hrvatsko-slovenski Varaždin, kjer je delovalo toliko znamenitih Slovencev (med njimi slovenski zgodovinar in pisatelj Josip Stare), bo zanj še žrtvoval pol dneva.

Predvsem pa priporočam povratek na drugo (južno) stran proti Križevcem. Samo ne smeš se bati — ceste (slabe!) od Kalnika dol po valovitem svetu. Ta svet je videti z višine kakor pestra preproga z menjajočimi se belimi in črnimi lisami. Bele lise so doline in ravnice, pristne hrvatske ravnice, črne pa so zemeljski valovi, s temno hosto obdani. Borni potočki se pretakajo po njih in ne morejo napojiti žejne zemlje: zemlja živi tu le od tega, kar ji pride z neba, od solnca in dežja. Med temi lisami se dviga tu in tam nevisok cerkveni stolp iz manjše ali večje vasice. Eden od teh je Sv. Peter — Orehovec, kamor vodi širša cesta iz Vojnovca pod Mali Kalnik; tam nekje sredi dolinske pokrajine se združi z ono, ki prihaja izpod Velikega Kalnika. Lepa je ta pokrajina z ozadjem v Kalniškem grebenu in z daleč v svet zročima trdnjavama. Toda gorje mu, kdor ne zna rezati hrvatskih cest in se ne spozna na hrvatske »prečnice«, po naše bližnjice, in še bolj na hrvatske markacije, ki so (kakor tudi ponekod slovenske) vedno tam, kjer jih treba ni. (Markirati pota bi smeli samo inteligentni ljudje!). Že tedaj, ko sem gledal z vrha na one bele in črne lise med Kalnikom in Križevci, sem slutil, kako bo z onima dvema »vurama«, s katerima so me »troštali« (kalniški kmetje sploh menda ne vedo, kaj je »vura« ali »sat«, oziroma, koliko časa je to), češ da ni več do Križevcev. Bog jim odpusti, jaz sem jim že, toda šele potem, ko sem prišel do zadnje svetle lise preko črnih in zopet belih do one razsežne, nekoliko vzvišene terase, na kateri je potegnjeno dolgo mesto Križevci s svojimi 8000 prebivalci. Asfaltiran je tlak na obeh straneh ceste — nikar je ob dežju ne prečkaj! Na severnem koncu mesta je

ta tlak v čudnem nasprotju s s slamo kritimi pritličnimi bajtami. Na južnem delu mesta pa je krasna grško-biskupska cerkev, kmetijska šola in gimnazija; tam so večje hiše, med njimi celo ena, ki zbuja pozornost s svojim slogom v obliki cerkve, tako da prisojaš Križevcem eno cerkev več. To je zgodovinsko mesto krvavega sabora — »grad Križevackih statuta« (glej sliko v biskupski cerkvi!). O hoji od Kalnika dol do tu ni da bi poročal; je to bolj ali manj mučno pohajkovanje po redki šumi, med vinogradi, redkimi bornimi hišami, kjer nikar ne vprašuj po pravi bližnjici v Križevce, kajti vsaka pot, ki jo hodiš, ti potrdijo kot tako; in ne glej na markacije, nego »pouzday se u se i u svoje kljuse«, če ga — imaš. Kalniško pogorje izginja za teboj, a dolgo te pozdravlja osrednji del s Kalnikom; druge skromne vasice se pojavljajo na obzorju, v dalji se prikazujejo preko kalniških odrastkov obrisi dolgega Zagrebškega Slemenca in daljna Ivanščica...

Po 4½ urni borbi s cesto, z »bližnjicami« in z markacijo, ki menda je, a nevidna, sem »zavzel« to mesto. In da nisem imel s seboj polnega koša najlepših spominov na Kalnik in njegovo pokrajino, ki se mi je še kazala v medlih obrisih, bi bil razpoložen za kletev. Tako pa sem si kljub utrujenosti ogledal vse znamenitosti mesta in zaključil izlet z zadovoljstvom, ki ga more dati le zavest novega, vrednega doživetja.

Janko Mlakar:

Spomini in opomini

VIII.

Odborniki Osrednjega društva SPD so v predvojnem času izhajali večinoma iz plemena homo alpinus vulgaris. Posebno izrazit tip te vrste je bil njegov načelnik profesor Fr. Orožen. Kar se tiče njegovega delovanja v odboru, se mi zdi, da je bilo bolj reprezentativno. Vodil je vestno tedenske seje v restavraciji Narodnega Doma, kjer smo kovali načrte, se krepčali s pivom, izbirali blago in morsko travo za žimnice ter reševali še druga za slovensko planinstvo pereča vprašanja. Predsedoval je pri raznih društvenih prireditvah ter odvarjal nadelana pota (pa le bolj zložna), planinske kočje in domove. Zastopal je SPD pri raznih nam prijaznih in neprijaznih oblastih. Marljivo je pisal znanstvene razprave v »Vestnik« ter v raznih listih delal propagando za planinstvo. Pristno planinsko delo v odboru pa je že takrat, ko sem jaz vanj vstopil, opravljal načelnikov namestnik dr. Fr. Tominšek.

Tominšek je tip absolutista, pa dobrega. S svojimi predlogi ni rad propadel. Ko ni mogel v odboru več svoje volje uveljaviti, je rajši šel, kakor da bi se bil vdal. Bil je ves čas svojega delovanja v SPD silno delaven in požrtvovalen, predvsem pa nesebičen. Vse važnejše zadeve je sam opravljal, prav tako je prevzel tudi večje in sitnejše pisarije; v takih slučajih je segel po aktu s stereotipno opombo: »To bo moja pisarna naredila.« Ker je bil navajen tako delati, je tudi pri

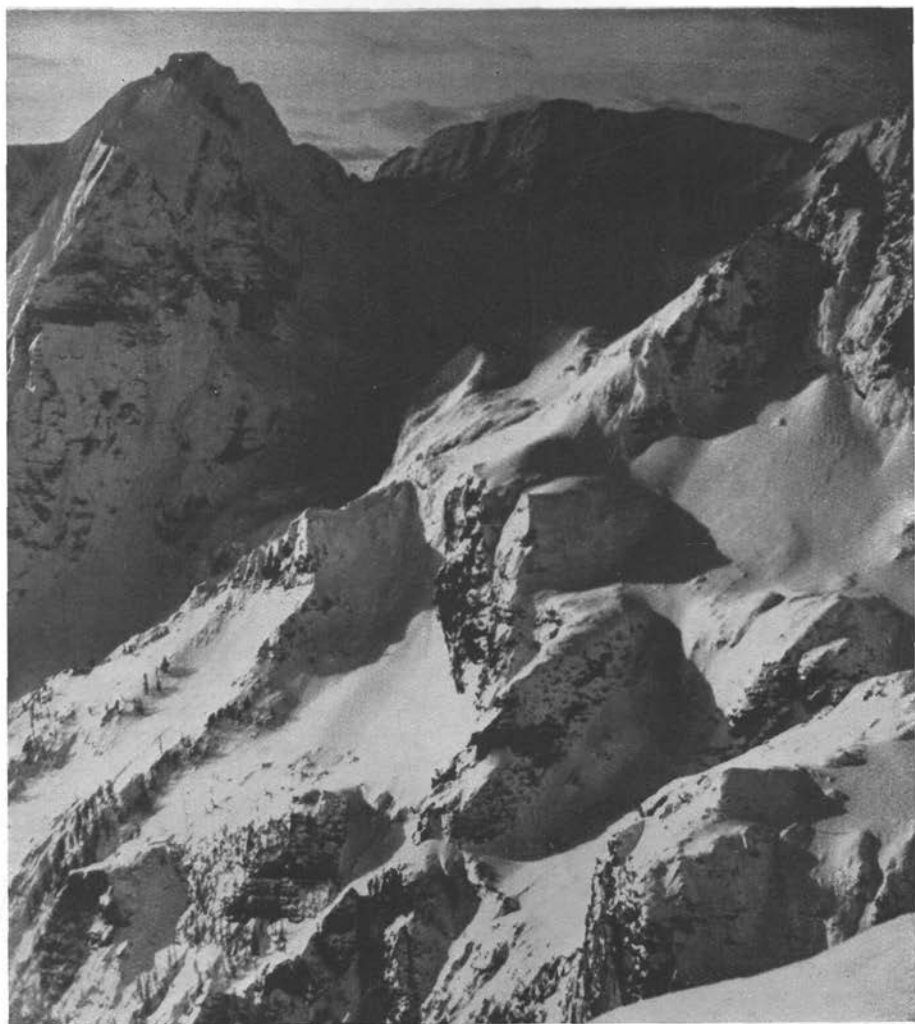

Foto Slavko Smolej

Plazovi pod Dolkovo Špico (Rogljico), v ozadju Stenar
(Mesto fotografiranja greben Rokavov)

občnih zborih na razne ugovore in interpelacije sam kar sproti odgovarjal, kar pa ni bilo prav. Predsednik mora zborovanje predvsem voditi pa pustiti, da se zborovalci razgovore in — utrudijo. Na koncu debate naj vse lepo resumira ter nasprotnike zavrne. To stori najlažje na ta način, da pobije to, kar lahko pobije, druge ugovore, na katere je bolj težko odgovoriti, pa molče preide. Poslušalci jih med debato itak navadno že pozabijo. Tominšek je pa imel navado, da je posegal v debato in zavračal sproti govornike, naj so že res kaj tehtnega povedali ali pa tudi samo otrobe vezali. Tako si je potem na občnih zborih delal nasprotnike.

Zlasti je bil pa Tominšek vedno proti temu, da bi dobivali odborniki kake nagrade za svoje delo. Ker je sam vse delal zastonj (celo razne prepise in tožbe), je isto zahteval od svojih tovarišev. Ko smo dobili odborniki kot častno, pa tudi kolikor toliko koristno priznanje za svoje delo v društvu pravico do brezplačne prenočnine v kočah SPD, je tudi to obgodrnljal. Sicer smo se pa pozneje itak tej dobroti odpovedali. Dobrega gospodarstva se je tudi učil iz pogostih Aljaževih pisem, ki smo jih »za pouk in kratek čas« (bila so včasih jako zabavna) pri sejah prebiral. Zato se je postavil na stališče, da se mora zastonj storiti, kar se lahko zastonj naredi. Zlasti je bil sprva proti temu, da bi se markiranje plačevalo, ter je delal na to, da so odborniki sami markirali.

Tako so mi neko poletje, ko sem bil na Breznici na počitnicah, poslali iz Ljubljane minija, firneža in terpentina, sploh vso pripravo za zaznamenovanje, s prijaznim naročilom, naj markiram pot z vrh Stola čez Belščico na Javornik. Takoj drugi dan sem se lotil tega častnega dela z vso resnostjo, v zavesti velike odgovornosti. Pomagal mi je pa moj kosmati prijatelj Dečko. Vsako markacijo je temeljito preiskal ter povohal, če je dosti terpentina v barvi. Ko sva »primarkirala« na kolovoz, ki vodi skozi gozd naravnost na veliko cesto, nama je zmanjkalo barve, zato sva bila pa oba sama čez in čez »premarkirana«. V trdnem prepričanju, da na cesti ne more nihče več zaiti, sva jo ubrala naravnost po bližnjici proti Žirovnici. Že v Mostah so me izpraševali, zakaj sva z Dečkom tako svečano popleskana. Da sva se vsakemu daljnjemu radovednežu odtegnila, sva šla po raznih ovinkih čez polje na Breznico. Med potjo sem pa trdno sklenil, da ne bom nikdar več markiral. V tem sklepu sem bil potem v jeseni še bolj potrjen.

V začetku šole srečam na Mesnem trgu pred Skabernetovo prodajalno znanega gospoda.

»Na zdravje! No, ali ste letos napravili kako večjo turo?« ga vprašam zaradi lepšega.

»Sveda, na Stol in čez Belščico na Javornik. Pa ne vem, katera svinja je to pot markiral. Kar sredi gozda je zmanjkalo znamenj.«

»Pa saj tam ni treba več markacije, ko se ne more nikamor s poti,« sem skušal »svinjo« zagovarjati.

»To je že res. Toda jaz se veliko bolje počutim, če vidim na desni in levi markacije.«

Ta gospod je bil gotovo polnokrven homo alpinus vulgaris.

Jaz sem potem pri seji vedno molčal, kadar so iskali »markače«.

Zlasti je bil pa Tominšek gorak na Alpenverein. Z mirno vestjo lahko trdim, da je on poleg Aljaža največ pripomogel, da je bil kmalu potisnjen v defenzivo in da mu je SPD jemalo postojanko za postojanko. Seveda je nastalo zlasti po štajerskih nemških listih veliko javkanje, da gradi SPD konkurenčne koče in si prisvaja alpenvereinova pota.

Priznati je treba, da je bilo med obema društvoma hudo tekmovanje. No, od tega je imelo prav planinstvo največji dobiček.

Ker je skromna Dežmanka daleč za Kredarico zaostajala, tako da so celo Nemci rajši hodili v Triglavsko kočo, je Alpenverein leta 1906 naredil iz nje »Deschmannhaus«. — Slovesne otvoritve ni bilo, ker je taka zadeva, kakor se je izrekla kranjska sekcija, »erfahrungsgemäss kostspielig« (kakor izkušnja uči, draga). Gotovo so jim Mojstrančani pri prvi otvoritvi preveč pojedli in popili.

Stroške za prezidavo so krili iz zapuščine nekega profesorja, ki se je pisal Johannes Mlakar. Zato so obednico krstili njemu na čast »Johannes Mlakarstube« ter mu v nji vzdali v steno spominsko ploščo.

Ko sem to izvedel — pa šele nekaj let pozneje — sem stopil nekega lepega popoldneva s Kredarice v »Deschmannhaus« in tam naročil četrto »špecialnega« (tirolsko vino), ki mi ga

Fr. Orožen

je prinesla na mizo pristna Tirolka Anna Windmoser. Nato sem se pa vpisal v knjigo: »Johannes Mlakar, Professor«.

Nemci so se jako čudili, ko so videli svojega rajnega mecena zapisanega med obiskovalci Doma. Sprva so smatrali to za neumestno šalo, ki si jo je dovolil kak slovenski planinec. Pozneje so pa le dognali, da je na liceju profesor Mlakar, ki mu je sicer ime Janko, kar pa med svetniki pomeni toliko kakor Johannes.

Sploh se je začel Alpenverein po ustanovitvi SPD pridno gibati, pa ga je Tominšek povsod prehitel. Po njegovi iniciativi so se delala pota na gore, do katerih so imeli takrat dostop samo planinci iz plemena homo alpinus reptans (ki je pa v tistih časih imelo pri nas še jako malo zastopnikov), gradile koče in steze, da ni bilo treba slovenskim turistom prositi »jerperg« v alpenvereinovih zavetiščih in hoditi po »alpenvereinwegih«. Skratka, že tedaj, ko je bil Tominšek

še podnačelnik, se je jako pridno delalo v Osrednjem društvu, to pa v veliki meri po njegovi zaslugi.

V odboru sta bila tudi oba Foersterja, Vladimir in Jaroslav. Zdi se mi pa, da sta bila oba bolj salonska turista. Vsaj jaz sem si ju laže predstavljal v fraku na parketu, kakor v povaljani planinski obleki v kakšnih skalah. Dr. Vladimir je vršil več let kot vesten uradnik natančno blagajniške posle, inženirja Jaroslava je pa zlasti Aljaž visoko cenil, ker je vpošteval njegove nasvete. Pri Aljaževem Domu je namreč imel inženir v načrtu stene iz celih macesnovih tramov. Aljaž pa je trdil, da polovica popolnoma zadostuje. Ker je gospod Jaroslav vedel, da je triglavski župnik star »praktikus«, se je vdal, in tako se je skoraj polovica lesa prihranila.

Prav na tistem občnem zboru, ki je mene v odbor poslal, je Aljaž razvijal svoje misli glede novega Doma v Vratih. Imel je v načrtu cesto in velik hotel z lastnim vodovodom in lastno elektriko.

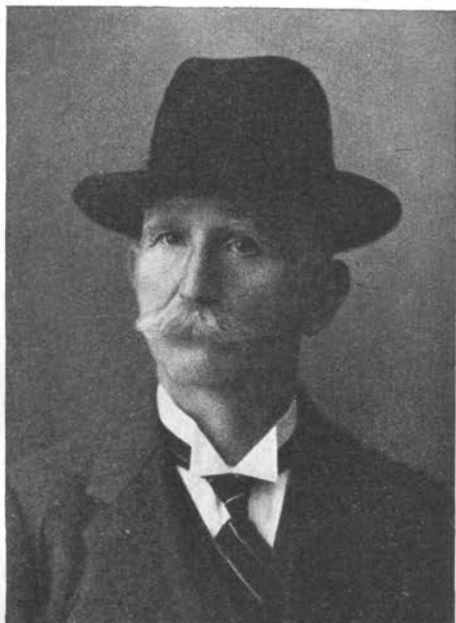
»Parturiunt montes«, bi skoraj rekel s Horacijem, čeprav je bil prvi Aljažev Dom prav lična stavba. Njena otvoritev 7. avgusta 1904 je bil pa pravi dogodek za slovensko planinstvo.

Lahko trdim, da ni bila ne prej ne poznej nobena naša otvoritev tako obiskana in obenem prisrčna. Pri najlepšem vremenu se je zbralo v Vratih nad 600 izletnikov vseh treh spolov, pa ni bilo prav nobenega kričanja in prerivanja. Ker sem imel sv. mašo šele o poldvanajstih, so me nastavili pri pivu. Točil sem jako pridno, dajal pa take »porte«, da so mi oče Požganc očitali, češ »to ni več krščansko«. Pa je bilo »krščansko«. Če bi bil namreč dajal dobro mero, bi se bil marsikdo upijal. Tako je bil pa prej žep prazen, preden je kdo toliko čaš popil, da bi bil pošteno natreskan.

Dame, ki so kuhale golaž, so me pa imele celo za strokovnjaka v kuhinjskih zadevah. Zato me je prišla neka gospodična vprašat, kaj naj naredi, ker je še dosti mesa, pa je zmanjkalo »zosa«. »Prilijte vode, pa bo tudi 'zosa' dosti!« sem ji rekel in pridno naprej točil.

Mislil, da me je ubogala.

Kmalu potem me pride zopet s kuhalnico v roki prosit, naj jo grem »h golažu« nadomestovat, da se bo lahko z drugimi častnimi kuharicami slikala.

Dr. Fr. Tominšek

Jaz seveda pustim pivo in se vstopim za golaž. Tu pride mlad turist in zahteva »mali golaž«. Dal sem mu pa velikega glede na prilito vodo. Ko ga je pokusil, je pa menil, da je bil poprej boljši.

»Koliko ste jih že pojedli?«

»Ta je tretji. Pa prejšnja sta bila velika.«

»No, potem pa ni nič čudnega, da se vam ta ne zdi več tako dober kakor prvi. Veste, lakota je najboljša kuharica.«

»Imate prav,« se je nasmehnil dobrovoljno in počasi vse snedel.

Pa je bil kmalu maščevan: ker je bilo kosilo jako pozno, so mi dame po maši postregle z — golažem. Dasi je lakota res najboljša kuharica, iz same vode pa le ne zna narediti dobrega »zosa«...

Najlepše je bilo zvečer, ko so izletniki odšli proti Mojstrani. Sedeli smo pred novim Domom ter se ozirali na gore, od katerih se je že poslavljala večerna zarja. Sveti mir božji je legel na ta prekrasni kotichek slovenske zemlje ter nas tako prevzel, da smo tudi mi obmolnili...

Naslednji dan smo otvorili novo pot čez Komar v Trento. Kdor je hotel v svojem narodnem navdušenju po slovenskih potih priti na Triglav, jih je sedaj imel na izbiri.

Kot odbornik SPD sem začutil v sebi dolžnost, da sem se začel zopet bolj brigati za domače gore, katere sem zadnje čase nekoliko zanemarjal. Zato sem šel, takoj ko se je končala šola (kakor sem že omenil), na Jalovec in Razor, nato pa z obema Tominškoma v Savinjske Planine, kjer še nikdar nisem bil, čeprav sem jih imel v Ljubljani tako rekoč pred nosom. Ker je bil o počitnicah moj glavni stan na Breznici, sem se držal večinoma Julijskih Alp in Karavank.

Z ljubljanskim Tominškom sem bil potem še dvakrat v Kamniških Planinah. Konec počitnic istega leta sva jo mahnila čez Presedlaj na Ojstrico. Ta pot mi je ostala v jako dobrem spominu. Pri nekem studencu sem na Tominškov nasvet napolnil veliko slatinsko steklenico z vodo ter jo zbasal v nahrbtnik. Med potjo je pa zlezla na dno, da sem popolnoma nanjo pozabil. In tako sem nosil vodo v dežju v Kocbekovo koč, naslednji dan pa v hudi vročini čez Ojstrico, Škarje in Planjavo na Kamniško sedlo. Tu sem kar zeval od žeje, poleg mene je pa ležala steklenica z vodo v nahrbtniku. Toda Tominšek me je bogato odškodoval.

Izvelkel je iz nahrbtnika veliko škatlo ter jo odprl. Bila je napolnjena z breskvami in grozdem. — Res, takrat sem se čudil njegovemu zatajevanju in ljubezni do bližnjega, da ni med potjo šel sam za kako skalo notranje zadeve urejevati, seveda s sladko vsebino tiste škatle. —

Dva planinca iz plemena homo alpinus reptans sta priplezala na vrh. Prvi »izvadi« cigareto ter jo prižge. Kadil jo je z vidno slastjo. Drugi bi jo bil tudi, pa je ni imel, tovariš mu je pa ni hotel dati.

»Drugič vzemi cigarete s seboj,« mu je rekel prijazno ter spravil tobačnico.

Tudi tovarištvo, samo kako!¹ —

¹ Mislim, da je bil ta »tovariš« izjema. To pa kaže, da sam šport ne da človeku srčne vzgoje, če je nima od drugod.

Na slatirsko steklenico in vodo sem se spomnil šele na ljubljanski mitnici, ko jo je »cestninar« otipal v nahrbtniku ter jo proglasil za zatajeno »dacu podvrženo blago«. Misli je, da je v nji pristna slivovka.

Tominšek je pa res imel dacu podvrženo blago, namreč živega mucka, ki ga je bil »sunil« pri Korelnu v Stahovici. Pa je bil navihan, ta mucek. Ko je cestninar žokal po nahrbtniku, da bi lahko kaj zadacal, je bil popolnoma tiho, da bi ne izdal svojega novega gospodarja.

Zadnjikrat sem bil s Tominškom v Kamniških Planinah leta 1908, in sicer pri otvoritvi Frischaufovega Doma. Ta pot mi je pa ostala v jako slabem spominu.

Savinjska podružnica me je naprosila, naj pridem maševat in blagoslovit novi Dom na Okrešlju. Zato sem se odpravil v soboto pred 2. avgustom na Okrešelj v družbi Tominška in njegove hčerke Pavle. Izbrali smo si pot čez Skuto in skozi Turski Žleb. Močilo nas je ves ljubi dan, pa še prav pošteno. Največja ploha se je baš takrat vlila, ko smo lezli s Skute po klinih. Pri vsem tem sem bil pa jaz v dolgi duhovski suknji, Pavla v promenadni obleki, Tominšek pa v — hotel sem že zapisati »fraku«, mislim pa, da je bil turistovsko oblečen.

Drugi dan pa nisem mogel ne maševati ne blagosloviti Doma. Solčavski župnik Šmid namreč ni poslal mašne priprave. Temu sem se jako čudil. Tako smo otvorili Dom brez maše in brez blagoslova.

Pa med govorom Kocbeka, načelnika Savinjske podružnice, se mi je začelo nekoliko svitati, zakaj me je pustil Šmid na cedilu.

Pri vsakem imenu kakega dobrotnika, ki ga je Kocbek omenil, je zadonel po obednici gromovit »živio«. Ko pa je povedal, da je podaril škof dr. Jeglič za Dom svet in potrebni les, smo se oglasili skoraj samo zastopniki Osrednjega društva, drugi so pa večinoma demonstrativno molčali.

To se mi je zdelo, jako milo povedano, netaktno. V Ljubljani nismo bili tega vajeni. Osrednji odbor je vedno gledal na to, da je stalo SPD vzvišeno nad političnimi boji. Zato je bilo priljubljeno v vseh krogih in pri vseh strankah. Pazili smo tudi na to, da ni prišel nihče v odbor, ki se je politično izpostavljal, ter smo bili s krajevno duhovščino, kjer smo delovali, v najboljših odnošajih. Omenim naj samo Aljaža, Pibra in Trentarja Abrama.

Razmerje pa, ki je vladalo med Šmidom in nekaterimi odborniki Savinjske podružnice, je bilo vse drugo kakor prijateljsko. Ko sem med vojsko obiskal sivolasega župnika ter mu očital, da sem moral biti zaradi njega v nedeljo brez maše, mi je skušal svoje ravnanje opravičiti. Sicer nisem mogel njegovega stališča v mojem slučaju odobravati, razumel sem ga pa le. Vendar mislim, da bi bila tedanja Savinjska podružnica prav storila, če bi se bila izkazala hvaležna škofu ter skušala s solčavskim župnikom živeti v dobrih odnošajih.

Po otvoritvi Doma so se zaprle zatvornice neba in polagoma je začelo celo solnce siliti skozi oblake. Navzlic temu nisem mogel priti na poti na Kamniško sedlo do dobre volje.

Za nami je šla večja družba mladih planincev, ki so bili vsi iz plemena homo alpinus ululans. Drli so se na vse pretege ter

obmolknili šele takrat, kadar jim je strmina vzela sapo. To me je spravilo v še slabšo voljo.

Meni ugajajo planine najbolj takrat, ko so pogreznjene v mir in tihoto. Pa ti pride tak planinski vriskač in ti jih s svojim rjoventjem oskruni. Po mojem mnenju spada kričanje prav tako malo v gore kakor v cerkev.

IX.

V jeseni leta 1902 sem moral v Leonišče pod nož. Dobri »priatelj« so me osumili, da se je nekaj v meni pretrgalo, ker sem stopil z Jalovca na Razor. Ko sem ležal na operacijski mizi, me je najbolj to skrbelo, če bom še za gore. Pa mi je dr. Jenko, ki je delal vozle (šival je dr. Šlajmer), zatrdil, da bom še lažje po planinah lazil, češ da je zvezan pisker veliko trpežnejši kakor cel. Navzlic temu sem se naslednje počitnice držal bolj v dolini in na ravnem.

Ogledal sem si na Moravskem znamenite skale pri vaseh Abrisbachu in Vaclavovu, ter se nato peljal čez Dresden in Berlin v Hamburg. Mimogrede sem se še malo pomenil s spreewaldskimi slovanskimi ostanki. Tam sem tudi videl, da imajo Berlinci tri stare hraste s travnikom in tekočo vodo za odlično slikovito pokrajino, ki privablja slikarje od blizu in daleč.

Nazaj grede sem se vozil po Renu, občudoval njegove gradove, pil rensko in mozelsko vino ter se odpeljal čez Švico domov. Ko sem se vozil v čolnu po Štirikantonskem jezeru in gledal na gore, sem še bolj razumel, kaj je Mojzes občutil pri pogledu na Obljubljeno deželo, v katero ni smel...

Čez leto dni so se pa dr. Jenkovi vozli že tako utrdili, da sem lahko zopet nekoliko pokolovratil po goratem svetu. Topot sem se obrnil v Engadin (»Skozi Engadin«, P. V. 1908). Rad bi bil prišel 4000 m visoko, pa je ostalo samo pri želji. Zakaaj, sem že omenil (Gl. zgoraj na str. 42).

Naslednje leto sem si izbral za cilj kar Matterhorn. Ker sem se hotel za to važno turo dobro strenirati, sem šel v Zermatt po mnogih dolgih in visokih ovinkih. V S. Michele sem stopil iz vlaka, šel čez Cimo Toso in Bocco di Brenta v Val di Genova, prekobilil Passo di Presena in Passo del Tonale, si potolažil v Veltlinu z veltlinskim vinom žejo, preplul v enem dnevu Lago di Como, Lugano in Maggioro, nato prenočil pri »Modri mački« v Locarnu, šel peš skozi Gotthardski predor, se prevalil čez Furko v Wallis, občudoval z Eggishorna Aletschgletscher in Jungfrau ter se nato odpeljal v Zermatt. Tu so se naenkrat zagnile gore in začelo je deževati, da je bilo — veselje. V dolini divje Visp je zavladalo trajno deževno vreme. Zermattski lev je pa za svojim sivim zastorom zadovoljno godrnjal, da se je ubranil tiste sitne golazni iz rodu homo alpinus, ki mu ob lepem vremenu lazi po ramenih in glavi.¹

Tako tudi topot ni bilo nič s 4000 metri.

Tekom naslednjih let so se zgodile v odboru precejšnje spremembe. Najprej je izstopil Jaroslav Foerster, namesto njega je vstopil

¹ »Po visokih Alpah in nizki Lombardiji«. Pl. V. 1908—1910.

inženir Viktor Skaberne. Z njim se Aljaž sprva ni posebno razumel. Zlasti sta si bila večkrat v laseh, ko sta spreminjala kočo na Kredarici v Triglavski Dom. Izkušeni župnik je dajal, kakor je mislil, dobre nasvete, diplomirani inženir jih pa ni hotel vselej vpoštevati. Kadar sem prišel na Dovje, je prijatelj Jaka zabavljaj zoper društvenega inženirja kakor vrabec, če ga spodiš iz prosa. Skaberne je namreč med gradnjo tuintam kaj izpremenil in prav to je Aljaža najbolj kačilo.

»Vidiš, Janko,« se je jezil pri neki priliki, »vsak tak kos lesa nas stane pet goldinarjev, pa ti ga žagajo iz sten, kakor bi bil zastonj.«

Jaz sem mu rad pritrjeval, ker sem bil sploh proti temu, da se je koč razširila. Res, da je bila kako nedeljo prenapolnjena, zato je bila pa med tednom večkrat prazna. Čemu so pa silili vsi ob nedeljah in praznikih vanjo? Naj bi jih vsak dan nekaj prišlo ter se tako lepo razdelili, pa bi imeli vedno dosti prostora!

Tako sem se jezil in gledal s skrbjo, kako so stroški od dne do dne rasli.

Novi Triglavski Dom je bil otvorjen 8. septembra 1909. Ker si Aljaž zaradi prestane operacije ni upal več na Triglav, sem moral jaz prevzeti sv. mašo in blagoslovitev Doma. Dan pred praznikom sem se zglasil na Dovjem. Jaka mi je dal kosilo ter navrgel še nekaj koristnih naukov za odbor, Skaberneta in zame. Ker sem bil v dolgi duhovski suknji brez nahrbtnika, mi je po sili vtaknil v žep steklenico vina, ki pa ni daleč prišla. Ko sem spodaj pri železniškem prelazu zlagal plašč, se mi je izmuznila ter se na tleh razbila. Vino je seveda popila mati zemlja. Pa se nisem nič jezil, prikratil sem si nošnjo. Pri studentu nad Kotom sem pa potem napajal po pravih abstinence.

Tu sem došel znanega gospoda, ki ga ni manjkalo pri nobeni otvoritvi. Bil je dobro založen z jedačo in s pijačo. Spravljaj je take množine vase, da sem se kar odmikal od njega v strahu, da bi slednjič segel še po meni.

Potem sva hodila skupaj. Pri Veliki skali sva zopet nekoliko počila.

Ing. Skaberne Viktor

»Prosim,« je dejal sladko, »počakajte me, moram malo jesti.«

»Na vrhu Pekla je zopet sedel:

»Veste, moram malo jesti.«

»Jaz tudi,« mu odvrnem ter jo odkurim proti Kredarici. Delal se je že mrak, v mojem želodcu pa pajčevine.

V novem Domu sem bil že davno uredil svoje notranje razmere, ko gospoda z dobrim tekom še od nikoder ni bilo. Začelo me je že skrbeti, da ni v tem kam zašel, in postalo mi je žal, da ga nisem počakal.

»Kod ste pa vendar hodili?« sem ga pozdravil pol veselo pol nevoljno, ko se je že v trdi noči široko prismejal v obednico.

»Veste, tamle pod Kredarico sem malo sedel in jedel.«

Ko pridem drugo jutro s Triglava, je stal na pragu z velikim kosom kruha v roki.

»Veste, moram malo jesti«...

To so tiste vrste planinci, ki hodijo zato po gorah, da lažje jedo. Mislim, da tvorijo posebno pleme, ki ga pa znanost še ni določila. —

Otvoritev Doma se je izvršila v najlepšem redu. Vsi so izrazili svojo zadovoljnost s stavbo ter čestitali Skabernetu, tudi jaz. Zgodilo se mi je slednjič tako kakor Balaamu, ki je prišel preklinjat, pa je moral blagosloviti.

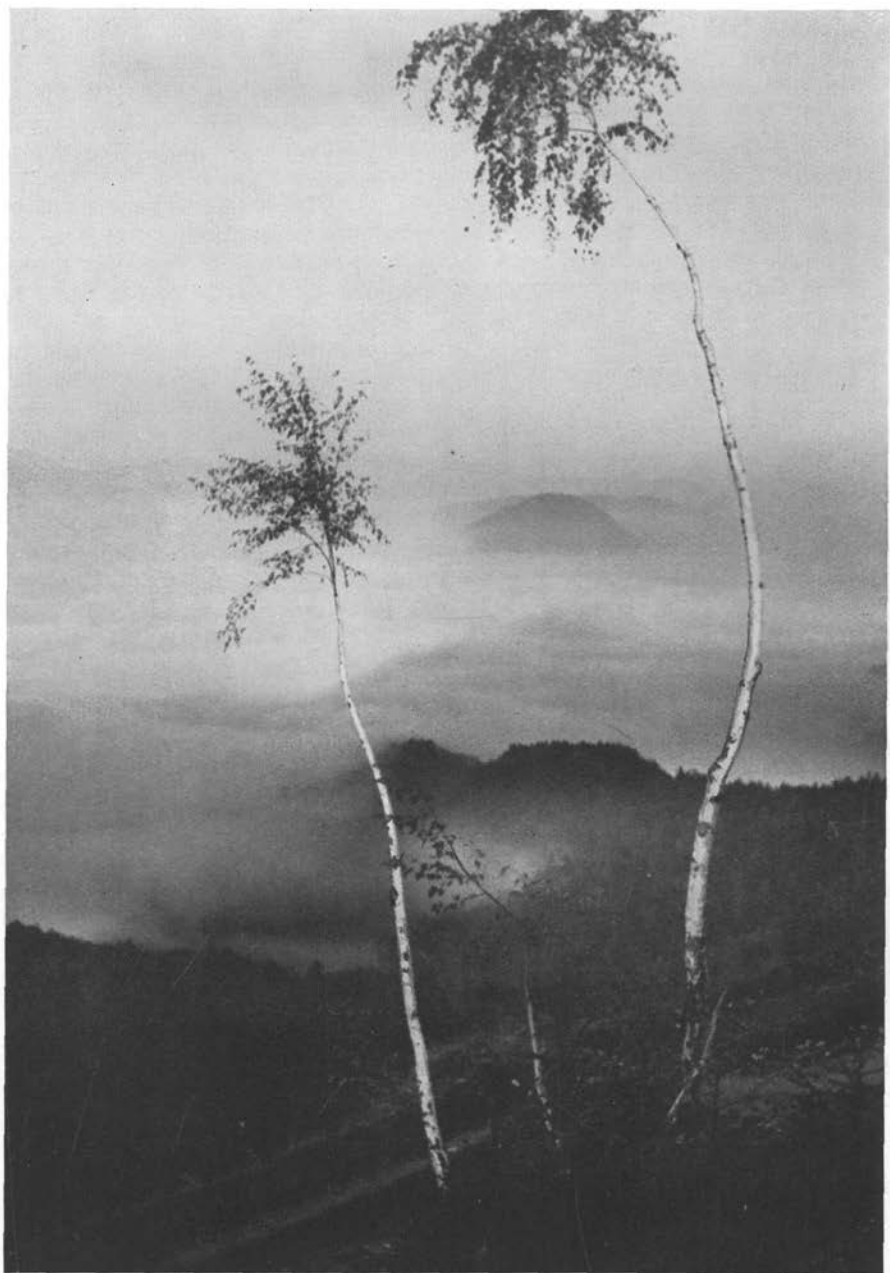
Tudi Aljaž se je sprijaznil z gospodom inženirjem, ko je videl, s kakšno ljubeznijo gradi novi Aljažev Dom. Na vsak način se mora Skabernetu priznati, da je veliko in požrtvovalno delal. Dva taka Doma v dobrem letu postaviti, ni bila majhna reč.

V odboru smo bili jako prepadeni, ko smo dobili 30. marca 1909 žalostno sporočilo, da je plaz porušil Aljažev Dom. Toda Triglavski župnik nam je vlil novega poguma, in v dobrem letu nato je že zrasel novi še lepši planinski Dom. Meni se je zdel celo nekoliko prelep in, če hočete, nekoliko prehotelski.

Jaz sem v odboru kmalu prešel v tiho opozicijo, ker mi pač marsikaj ni bilo po godu. Stal sem tudi na stališču, da je treba koče samo tam postavljati, kjer se tura ne more izvršiti v enem dnevu brez večjega napora. Osrednje društvo, kakor zlasti podružnice, pa so jih večkrat gradile prav tam, kjer bi jih pravi planinci lahko pogrešali. A nasprotno tisti, ki so zahtevali kočo na Križkih Podeh, — ta je bila res potrebna — niso našli pravega razumevanja pri odboru. SPD je sicer kupilo potrebni svet, tudi se je na občnem zboru leta 1910 sklenilo, da bo prva stavba, ki se bo gradila, koča na Križkih Podeh; ostalo pa je pri sklepu.

Zato sem vselej kuhal tiho jezo, kadar sem kolovratil po Razoru in sem moral hoditi prenočit v Vrata ali v Kranjsko Goro. Najbolj me je imelo takrat, ko sem po sestopu s Škrlatice bedel na Križkih Podeh poleg Lojza, ki je vso noč žagal in žagal.

Nepotreben se mi je zdel tudi »luksus« v Aljaževem in Triglavskem Domu. Menil sem, da planinec ne spada drugam, kakor na skupno ležišče. Ko sem na primer prenočeval v Tschiervahütte na prepereli slami, bi ne bil menjal z nobeno posteljo v Palacehotelu v Pontresini.

S Polhograjskih Dolomitov

Seveda, dandanes sam spim rajši v posebni sobi na postelji, kakor na skupnem ležišču na žimnici. SPD nas je pač razvadilo. Bojim se, da bodo planinci sčasoma vedno več zahtevali, na primer toplo in mrzlo vodo, radio in telefon. Mislim pa, da sodobna udobnost, ki sili zadnja leta tudi v visokogorje, ni planinska. V tem mnenju nisem osamljen. V Alpenvereinu so svoje dni navdušeni planinci, seveda večinoma iz plemena plazilcev, resno premostrivali vprašanje, če ne bi kazalo, pometati vse sodobne pridobitve iz gorskih domov in koč, ter uvesti zopet slamnjače in konzerve. Saj bi jih mnogo potem rajši ostalo spodaj, kakor da bi se odrekli privajeni udobnosti, in vrnila bi se v gore skromnost in mir. Planine bi s tem veliko pridobile; kajti avtogaraže, hoteli, avtobusi in druga taka sodobna kričavost gotovo ni v kras gorske prirode.

Veliki Klek je z novo cesto sicer pridobil cele čete občudovalcev in obiskovalcev, izgubil pa je veliko na lepoti, kakor jo pojmuje planinec.

Večkrat se mi toži po časih, ko sem cele ure hodil po gorah, ne da bi bil koga srečal, ko se niso »planinci« kregali nad oskrbniki, če jim ni postregel s sladico in kompotom, ko se mu niso mladi pari lagali, da so poročeni, ko niso pred stanovi polegali samci in samice iz plemena homo alpinus nudus ter kadili, klafali in pili, ko nihče ni zablod, ki jih je v »nižavi« na debelo, vlačil v višave...

Svojo opozicijo sem kazal v odboru s tem, da sem včasih izostal od kake seje, zlasti pa, da sem »bojkotiral« »Planinski Vestnik«. Toda ta bojkot ni dolga trajal; zlomil ga je načelnikov brat dr. Josip Tominšek, ko je v letu 1908 prevzel uredništvo glasila SPD. Vpregel me je takoj, pa korenito.

Leta 1909 sem dosegel prvikrat toliko zaželjene štiri tisočake, ko sem stopil s Cilenškom na Jungfrau. Kako se nama je godilo, sem popisal v 17. letniku »Vestnika« pod naslovom: »Jungfrau in še marsikaj«. Ta moj duševni proizvod pa ni bil povsod prijazno sprejet. Povedali so mi, da me je gospod I. C. O. v »Slovenskem Narodu« nekoliko okrtal. Urednik (»Vestnikov«) me je vprašal, če sem morda kaj zameril in če bom še pisal; pa je bila njegova skrb brez potrebe. Jaz namreč mislim, da vsak, ki »Vestnik« bere in plača, lahko sodi o njegovi vsebini, kakor hoče.

Dr. Anton Švigelj

Sicer pa gospod I. C. O. ni bil edini, ki mu moj potopis ni ugajal; meni namreč tudi ni. Bil sem že v zadregi pri naslovu, ostalo si pa lahko vsak sam misli. Je pač težko pisati, če si spraviš pod noge samo dva vrha, pa ti hoče urednik, da se popis vleče skozi vse leto. Nerodni naslov »Jungfrau in še marsikaj« me še danes zbode, kadar se nanj spomnim, kakor tudi »Črtice s potovanja hudomušnega Janka«...

Nekoliko hujša je bila opozicija, ki se je izcimila izven odbora. Vodil jo je dr. Anton Švigelj. S tem so se začeli tudi občni zbori, ki niso bili tako idilični kakor v prvih desetih letih obstoja SPD.

Kakor so domnevali, g. dr. Šviglju, ki je bil iz plemena planinskih plazilcev, ni bilo všeč, da so se nekateri odborniki, med njimi načelnik, premalo zanimali za visoko »goroplazenje«. Tudi z »Vestnikom« ni bil zadovoljen, najmanj pa z razmerami, ki so bile med Osrednjim društvom in njegovimi podružnicami. Glede tega razmerja je dr. Švigelj na občnem zboru leta 1907 načel vprašanje, kako se naj uredi v tem pogledu SPD; to vprašanje se je potem dolgo vrsto let vilo kakor kača in se je šele v najnovejšem času povoljno rešilo.

Tudi jaz sem si mislil delovanje podružnic v SPD drugače kakor moji tovariši v odboru. Na Tirolskem sem videl lepe kočice, ki so jih zgradile in vzdrževale sekcije velikih nemških in avstrijskih mest; zato sem želel, da bi tudi naše podružnice, ki niso imele visokih gora v bližini, postavile kakšno kočico n. pr. v Julijskih Alpah. Tako so pa nekatere gradile svoje bajte na čisto pohlevnih hribih, kakor na primer na Lisci in drugje. Sploh si je marsikatera podružnica, komaj se je ustanovila, izbrala takoj v svojem okolju kako »krtino«, nato pa celo prosila Osrednji odbor, naj ji pomaga postaviti na njo kočico, ki je navadno kmalu po otvoritvi dobila značaj gostilne brez policijske ure.

Tako so bile nekatere podružnice Osrednjemu društvu bolj v breme kakor v podporo. Zlobni jeziki so n. pr. govorili, da je Radovljiska pod Babjim Zobom postavila kočico, da pa kočice niso našli, ko so jo šli otvoriti. A danes je ta podružnica jako agilna.

Dr. Švigljeva opozicija ni dolgo trajala; leta 1908 smo ga namreč izvolili za načelnikovega namestnika. Marsikak član, ki je na občnih zborih nastopil kot hud kritik odbora, je postal drugačnega mnenja, ko je od blizu pogledal na odborovo delo.

Sicer pa smo prav dobro gospodarili. Gradili smo »luksuriozne« domove, kupovali stavbne parcele in hotele ter delali dolgove. Jaz res ne vem, kaj naj bi bili še storili, da bi bili planince zadovoljili.

Leta 1908 je odstopil načelnik Orožen. SPD mu je za njegovo petnajstletno delovanje podelilo častno članstvo in odbor mu je priredil časten večer, pri katerem mu je izročil novi načelnik Tomišek umetniško izdelano častno diplomu. Načelnikov namestnik je dr. Švigelj ostal v odboru samo do prvih prihodnjih volitev. Ker je bil izvoljen v ljubljanski mestni občinski svet in ni mogel v odboru več tako delati, kakor se je čutil dolžnega, je prepustil svoje mesto dolgoletnemu odborniku ravnatelju Ivanu Macherju.

(Dalje prih.)

Severovzhodni raz Kalške gore

Podjetna plezalska mladina je okrog leta 1931. razvozlala v Savinjskih Alpah s trdim delom vse probleme v skalah. Ti problemi so plezalne ture po stenah, grebenih in stebrih, o katerih se prednikom še sanjalo ni, da so preplezljivi. Strme, ustromljene plati v Savinjskih Alpah, v tem biseru našega gorskega sveta, so odbijale s svojo dozdevno nepristopnostjo plezalce, da niso niti poskušali jih preplezati. Čudno je občutje današnjega plezalca pri spominu na leta, ki so po številu komaj pretekla; po delu, ki je tekom njih nastalo, pa so jako daleč. Leto dr. Jugove smrti je komaj 10 let za nami in prav takrat so bile te stene s spoštovanjem, ki ga zaslužijo, nazvane nepreplezljive. Bile so še vse nedotaknjene. Razvoj strme alpinistike pa je segel hitro tudi do njih.

Izmed pionirjev modernega plezanja je bila v Savinjskih Alpah pač najznačilnejša skupina dveh prvakov, Modeca in Režka, katerih prvenstvene smeri še do danes niso prav ocenjene. Kajti med slovenskimi plezalcem naletimo na isto dejstvo kakor drugod v našem majhnem narodu: ni baš mnogo onih, ki so izvoljeni; kdor pa je izvoljen, hodi daleč pred drugimi svoja pota. Za njimi gre širši tok gorohodcev, izmed katerih večina itak ne pleza; takih pa, ki bi uspešno ponavljali težje smeri, je v Savinjskih Alpah najmanj. Kajti večina plezalcev se udeležuje v Triglavskem pogorju. Zdi se mi, kakor da bi nad Savinjskimi gorami obstalo mnenje dr. Juga, iz katerega člankov dobro vidimo, kako malo jih je cenil v plezalskem pogledu. Rod plezalcev, njegovih sodobnikov, ki mu je bilo Jugovo mnenje sveto, je plezalski mladini menda nehote vcepil taisto prepričanje. Tako so ostale Savinjske Alpe osamljene in zaradi svoje izredne težavnosti dolgo časa nevpoštevane. Šele ko so padle težke stene v Julijcih, so nekateri vneti fantje zastavili svoje sile v Savinjskih, in uspeli so! A še danes, ko so stene preplezane, se pozna nekaj prezir: v Triglavu so ponovljene in vpoštevane že jako težke smeri, v Grintavcih pa še dolgo ne v isti meri. Kajti pri neznatnem številu plezalcev, ki hodijo tudi v Savinjske gore, je treba uvaževati še dejstvo, da je tehnična težava pri ponovitvi ture prav tolikšna, kakor je bila pri prvem prehodu. Le jako močna moralna opora je zavest, da je stena preplezljiva: vsaj možnost prehoda ti je zagotovljena. Izvežbanost pa mora biti primerna težkoči stene. Zato alpski vodniki nikdar dovolj ne svare pred pretežkimi turami. Preobjestni poskusi, tudi če so samo ponovitve, so smrtno nevarni. — —

Že dolgo me je mikala Kalška gora in njen severovzhodni raz, ki sta ga omenjena dva plezalca preplezala kot prva in ki je, po opisu sodeč, tehnično plezalno zelo zanimiv. Kalška gora spada prav za prav v predgorje Savinjskih Alp; vendar je kot neposredna sosedja osrednje rajde velikano po vsem skalnatem sestavu njih vredna sestra. Njen raz niso skrite pečine, kjer plezalci izvoljenci uživajo, trudoma sopeč po njih, skriti v stene, pogledu nedostopne; ne, prav nad vijugami,

po katerih speš iz Bistriške doline zložno na Kokrsko sedlo, ti zastrmi oko v silno belo peč, ki se dviga na levisi iz melin in drna navpik v gladkih in okroglih oblikah. Bog ve kolikokrat sem imel pred seboj in imajo tisoči turistov ta raz, ko romajo na sedlo pod Grintavec, in vendar — komu je padlo v glavo, da bi, čeprav le v mislih, iskal pota po teh strmih strahotah? Kajti raz in njegova desna, severna bočna stena sta prav značilna predstavnika za ono, kar imenuje gorski popotnik nepreplezljivo. Za raz sam, oziroma za njegov spodnji del, velja ta oznaka; za steno pa ne, dasiravno je s svojimi temnimi prevesami videti še bolj neprijazna.

Pozno spomladi, 10. junija 1931, sva vstopila z inž. Francetom Avčinom v strmo poklino, ki se dviga malo više od mesta, kjer pada raz v melišče, v severnem boku kvišku. Bila sva docela plezalski opremljena, na dvojni vrvi, preskrbljena z zadostno količino »železja«. Dvojna vrv ni odveč; saj izkušnja iz vrst naših plezalskih tovarišev kaže, da se pri tako težkih plezalnih preizkusih marsikaj lahko pripeti. (Glej Planinski Vestnik, 1935, stran 50.) Iz pokline, ki je enostavna, dasi strma, sva splezala po izpostavljeni polici levo ven in nato navzgor po drnasti steni. Ta desni bok raza je prav nenavadno strm. Spodnji del, dobrih 200 m višine, je skrajno izpostavljen. Že takoj pri vstopu se skalovje nagloma vzpne. Po steni naravnost kvišku sva priplezala do majhne polokrogle lopice, ki je kakor kapelica sredi strmih peči. Sedel sem na mehka, ravna tla samotnega domeka v družbo svišča in gorskega mahu in varoval Franceta, ki je plezal za menoj. Njegove glave nisem opazil prej, dokler ni bil tik pod »kapelico«, tako strmo je skalovje okrog nje. Radi teh strmin je izstop iz lopice jako težaven in izpostavljen. Po goljufivih, neznatnih oporah se stihotapiš na desno ven. Ta prečnica zahteva dobrega ravnotežja; kajti kakih 80 m pod seboj gledaš naravnost v grušč. Po težki skali sva dospela do prav zanikrne, slabo izražene pokline, ki jo je priroda komaj nakazala in ki jo bo čez stoletja moč vode in toplotnih sprememb izglodala do kraja. Trda zapreka nama je bila. Potrebovala sva tod kake štiri kline radi izpostavljenosti in tudi radi pomanjkljivosti opor. Nad to poklino sva prišla na široko gredino, kjer sva se oddahnila. Že pred leti sem ogledoval prav to mesto in sem bil v strahu že pri sami misli, da me kdaj predrznost spelje tja gor! Tako divja se ti vidi stena. Predrznost naju je zares speljala, stena pa — vsaj na tem mestu, kjer se položi v precej strmo gredo — ni tako huda: od blizu se pokaže svet ves drugačen, občutek plezalca pa je kakor močan oddih, ko stopi iz navpične stene in se skalovje nekoliko umiri.

Do te gredine sva se torej ravnala po smeri prvih plezalcev. Zapiski, ki sva jih imela s seboj, so nama obetali v zgornjem delu stene strmo poč, sredi katere je vesna prečnica. Prav ta naju je mikala, kot najzanimivejši tehnični del vse stene. Mahnila sva torej v poklino, ki se je dvigala tik pred nama in se končavala v strmi steni pod črno preveso. Kako bova prišla tja čez, je bila uganka; toda zanesla sva se na zapiske. Ta poč, po kateri sva plezala, je spodaj skoraj kaminasta, v sredi pa se nekako spomni, da je le

preveč domača, in postane kar naenkrat nedostopna. Velika skalnata plat jo preseka. Poč se pod njo prekine in nadaljuje se više gori, kjer je uboge človeške roke, najsi bodo še tako dolge, ne morejo doseči. Bila sva v zagati. Za nameček se je sprevrglo še vreme in je nama grozilo z nalivom. Megle so se podile izza raza, katerega rez je bila visoko nad nama, in so zavijale Kokrsko sedlo in koč v svoja krila. Zabijala sva kline in poskušala čez ploščo — zaman! Odločiti sva se morala, da izstopiva pod ploščo, kjer se na desni poklina zviša v skalnat rob, preko njega v strmo, izpostavljeno, odprto steno.

Prevzel sem to nalogo in srečno izplezal po neznatnih oporah navzgor. Zabil sem nekaj varovalnih klinov in dospel na slabo stojišče, se zavaroval na klinu in poklical tovariša. Odgovorilo mi je glasno zabavljanje. Dvojna vrv, še malo rabljena, se je zvila radi prejšnjega pretegovanja pod ploščo v zmeden klobčič, ki ga ni bilo moči razvozlati. Nemci pravijo temu »Seilgulasch«, včasih pa »Seil-salat« (po naše bi to bilo: »vrvni mohovt« ali »vrvulja«. — Ured.). Ubogi France je moral plezati s to nakazo na trebuhu prosto po stení, ne da bi mu jaz mogel nuditi dobro oporo. Tistikrat nama je bilo obema kaj vroče, kajti tisto leto sva bila prvičkrat v skalah in še prav nič izvežbana. Stena pa, v kateri sva tičala, me je po težavnosti in po obliki prav zelo spominjala na slovito Špikovo poč; prav taka strmina, prav take neznatne opore, le še bolj odprt in izpostavljen položaj!

Ko je France dospel do mene, sva naglo odrinila naprej; kajti hotela sva ven iz stene, ki naju je mučila s svojo neprijazno obliko in divjostjo. Splezala sva navpik do labilnega stojišča tik pod preveso. Velike skale, za dve glavi debele, so bile nasajene v mokro zemljo med ruše. Metala sva jih pod sebe, da so v loku padale čez steno. Gredina pod nama je kar izginila; tako je strma in neznačilna, prav za prav le položnejša stena. Opre okrog naju so bile vse dvomljive. Prav previdno sva s plezalniki otipala borne stope in zabijala kline, da bi naju varovali v primeru nesreče. Bila sva na najtežjem mestu. Oskrbnica na Kokrskem sedlu je pozneje pripovedovala, da sva bila videti kakor dve muhi v navpični stení. Vsak čas je pričakovala, da bova zletela v grušč.

Ko sva se dovolj zavarovala na novem stojišču, sva najprej uredila vrv. France je stopil na skrajni rob, tik pod previs, in je vtaknil klin v špranjo. Bo prijel? Za naju malone vprašanje življenja in smrti! Zapel je s polnim, zvočnim glasom. Zaponka v klin, vrv v zaponko, France mi stopi na ramo, drži se na čudovit način spodaj in zgoraj v previsu, komaj varuje ravnotežje in že se potegne preko nasekane skale ter mi izgine iz pogleda. Osamljen čakam. Vrv poteka. Pomalem prši droben dež. Globoko pod seboj vidim vijuge poti in štiri turiste. Postajajo in gledajo navzgor, grozi jim kamenje, ki ga brezobzirno mečeva navzdol. Ne zadene jih, predaleč vstran vodi steza, za naju je pa varljiva skala pogibel. Začujem tovarišev glas, ki mi nekaj dopoveduje, pa ne razumem, kaj. Slišim le odmev od sosednjih skal, s strani Malih Vratc. Končno se ujemim,

izbijem klin in se potegnem navzgor. Oddahnil sem se, ko nisem stal več na prstih nog in se nisem držal samo s konicami prstov za borne oprimke. Nad preveso tvori stena globok, precej položen kot pod strmo pečjo. Na desni se dviga ob kotu navpična plat, na katero se prijetno nasloniš, konec nje pa razkoračen sedi France in se mi široko smeje. Bila sva čez jako težko mesto. Radovednost pa naju je gnala dalje. Splezal sem levo okrog strme peči nad njo — kajti mislila sva še vedno, da sva v smeri Modeca in Režka. Toda začuden in menda tudi neumen obraz sem pokazal, ko sem stopil na vrh peči: drnasto pobočje, strma trava, globoki žlebovi — nič drugega. Stena, skalnata stena je bila za nama. Vesna prečnica, tako pričakovana, je šla po vodi, izpeljala pa sva od gredine dalje prav čedno varianto k prvotni smeri, ki vodi bolj desno. Priznam, da varianta ni bila nameravana.

Po drnu navzgor sva po polževo lezla na raz. Dospela sva nanj v prvi večji škrbini za gladkim spodnjim delom. Dolga je bila še pot po lahkem razu. Deloma po njem, deloma v širokih žlebovih, ki so vodili na raz iznad strme spodnje stene med drnastimi vesinami, sva plezala trudno navzgor. Celih sedem ur sva rabila do vrha Kalške gore: dobrih pet po steni in najmanj dve do cilja. Močil naju je rahel dež. Zasopla sva stala končno na samotnem vrhu. Zmaga je bila mokra, toda težka in lepa. Zapisala sva jo med svoja najmočnejša doživetja.

E. Blaževič (Djenović ob Boki):

Stena Kabu v Orjenu

Preplezana 12. aprila 1936.

Kadar se ne nahajamo na bojnem polju proti oblastnemu bogu Neptunu, se sami sebi zdimo kot plašljivci; hočemo pa, notranjemu glasu sledeč, druge pokazati, da nam je v življenju boj edino veselje! Oko se je naveličalo gledati morje, telo je prepojeno borb z elementi morja: zdaj prenesimo boj na trdo celino!

Trije smo se odločili, da krenemo v bližnje skale in odkrijemo lepote, ki jih budno čuva očiak Orjen. Zgodnje velikonočno jutro, nebo deloma oblačno; pa upajmo, da ne bo slabše.

Silvan, France in jaz smo držali tempo, akordi valov so nas pozdravljali. Po uri hoda ob obali smo zavili pri vasici Zelenika na pot, ki vodi v Zeleniško kotlino. Med košatimi palmami in vitkimi cipresami, ki so se nalahko zibale v jutranji sapici, nas je vedla pot ob malem gorskem potoku, ki je glasno žuboreč hitel, da čimprej pride v okrilje silnega morja. Zvonovi bližnjih cerkvá so se začeli oglašati v veselem prazničnem zvonjenju, naznanjajoč vstajenje Gospodovo. Petje ptic nas je pozdravljalo; čisti, sveži gozdni zrak nam je izpral zadnji ostanek zaspanosti. Tu in tam nas je sprejelo tudi pasje lajanje.

Polagoma smo zapuščali vasico za vasico ter končno prišli na gorsko stezico, ki vodi v vas Žlebi. Korak za korakom smo se

dvigali, pogledi so nam uhajali proti vrhu R a d o š č a k ; ugibali smo, kakšno bo vreme. Pa kaj! Silvanova prognoza: »Nad oblaki sije solnce,« nas je razveselila. »Naprej — naprej!« Naprej v prirodo, kamor še ni segla roka civilizacije, kamor ne spraviš tistih, ki hočejo brez truda uživati lepoto matere prirode.

V ključih smo se dvignili in se končno ustavili v vasi Žleb: kupček skromnih kmečkih, iz kamna zidanih kočic, z malo cerkvico na obronku samega hriba. Pot nas je vodila poleg vasi, skozi male pašnike ob skromnih njivicah; pravi kraški kraj, kjer se vsaka pest zemlje ceni.

Nad vasico smo se ustavili. Odprl se nam je krasen pogled na Zeleniško kotlino z delom Bokeškega fjorda ter s pogledom preko vrha Klinci, na osamljeni otočič-trdnjavo Mamulo, na trdnjavo na rtu Oštro (stražarji Boke Kotorske!) in na odprto sinjo Adrijo. Molče smo gledali krasoto morja, čeravno je vsak od nas že preplul nešteto morskimi milji.

Naprej! Iznad vasi smo prišli na cesto, ki se dviguje iz Meljine v Crkvice. Tu se je začel oglašati gospod želodec; bil je upravičen, zato smo mu dali, česar si je želel. France je dobil od doma pisanice, seveda mu mamica ni pozabila priložiti »kranjskih klobas« — takoj smo jih okusili in poskusili: hvala njegovi mami! S polnimi želodci, precej lažjih nahrbtnikov, smo nastopili pot ob vznožju R a d o š č a k a. V jugovzhodni smeri smo nadaljevali pot ter po enournem vzpenjanju in spuščanju po manjših obronkih smo prišli v sedlo ob vznožju stene K a b u (p l a n i n a D o b r o š č i c a). Z veseljem smo si ogledovali položaj, France in Silvan sta kot strokovnjaka »Gorenjca« razvila debato, s katere strani naj naskočimo steno; jaz, sin vinskih gor, »Štajerc«, sem nezaupljivo ogledoval steno, a v solncu obsijani vrh me je vabil k sebi. »V stene, v gole skale, da po daljšem času zopet slišimo, kako poje kladivo, drči vrv, ki nas tako tesno veže — združuje!« sta menila prijatelja.

Silvan in France sta pripravila vrv. Silvan je prvi, France drugi, a jaz novinec zaključujem ekipo.

Vstopili smo po sredi stene; svečano in nekam težko nam je bilo pri vstopu. Branila se je in opozorila nas je s prvim kamenim šrapnelom, ki ga je sprožil Silvan, da se z njo ni šaliti. Po dveh dolžinah vrvi smo prišli v okno, nato prečkali na desno ter po manjših grebenih stopili na polico, a od tu na majhen prod. »Nekaj je že za nami!« sem se opogumil. Iz daljave so nas opazovali pastirji ovac, klicali so nam opombe, kakor: »Ko nema u glavi, ima u nogama; ovaj će se još obesiti.«

Po produ smo prišli pod drugo stenico ter se s težkočo spravili čez njo, radi slabih oprijemov. Zavili smo spet na desno po žlebu; pa to je bilo lažje, ker je skala trša. Počasi smo puščali dolžine vrvi za sabo, do najtežjega predela stene, približno tretjino pod vrhom.

Tu se je stena z vso silo branila, ne hoteč nas sprejeti v okrilje. Njenemu klicu se je odzvala gosta megla, gnana z močnim vetrom; v nekaj sekundah nas je zavila v temen, neprijeten plašč. Oprijemi so postajali bolj in bolj negotovi, spolzki. Silvan zabi je klin; zaman,

vse se maje. Njegov položaj je kritičen, s tem tudi naš. Poskusi levo — nikjer izhoda. Z drznim, tvegajočim skokom na desno se je, dasi slabo varovan, pognal na polico in je s tem deloma olajšal naš težki položaj. Med skokom je sprožil kamen, rezultat: bomba, ki ni ostala brez žrtev — France, in posebno jaz, sva bila zadeta. Silvan je splezal še dva metra do malega previsa, kjer je zabil klin, da je naju varoval. Zavedali smo se, da vsi zavisimo od Silvana. Z vsemi silami sem se začel vzpenjati proti Francetu, od njega slabo zavarovan. Ko sem prišel do njega, mi je odstopil svoj slabi položaj ter se sam počel vzpenjati k Silvanu. Po njegovem prihodu pod previs, sem se oddahnil, kriza je bila za nami. Od previsa smo prečili na levo po mali prečnici in nato po južnem delu zavzeli vrh. Ura je kazala četrť na eno, ko smo si želeli »veselo alelujo«!

Zmagali smo po težkem boju!

Po južni strani smo se spustili v podnožje; nato smo se po stezi na gorsko cesto v Crkvice čez vasico Žleb vrnili v dolino.

Mračilo se je, ko smo molče korakali ob obali proti domu.

Pripomba: Dobroštica, vrh, visok 1579 m, se nahaja v pogorju Orjena, jugozapadno od vrha Radošča k. Jugovzhodni del Dobrošnice je stena Kabu, 580 m visoka, srednje težka, jako krušljiva.

Anka Tuma:

V snegu na Grossvenediger (3660 m)

Mesec maj — v dolini so se že zdavnaj poslovili zadnji sledovi zime. Prebujeno leto se javlja v živahnem poletavanju ptičkov, visoka trava valovi in tisočere cvetke čaka skorajšnja smrt pod koso.

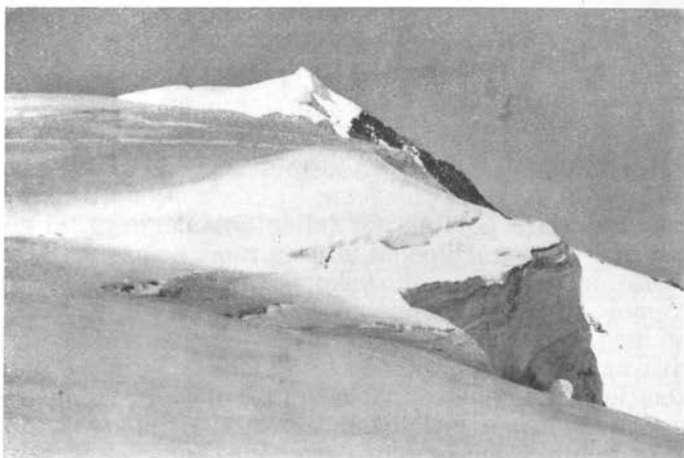
Mi pa se še nismo ločili od snega in hrepenenja po veličastni prostrani snežni belini, po zimi, ki mogočno oklepa gorske velikane v svetlomodre ledene plošče, zložene druga nad drugo v bizarnih oblikah nad globokimi počmi. —

Že lani poleti mi je obstal pogled na Vel. Venedigerju. Sicer neizraziti vrh je dal slutiti užitke smučarju po dolгих položnih ledenikih, med najlepšo gorsko okolico, ki jo dela obilica potov in koč lahko pristopno količakaj vztrajnemu hodcu.

Namenila se nas je večja družba; ostala sva dva, ki sva si proti koncu maja naprtla smuči in težke nahrbtnike ter jo po dežju mahala na kolodvor.

Železniške in avtobusne zveze do Matreia so izven sezone tako slabe, da sva opustila bližnjo železniško pot ter naskočila vrh s severa. Po dolgi nočni vožnji z neskončnimi postanki in s trikratnim prestopanjem sva vstopila v lokalno železnico Zell am See-Krimml. Bili smo vsega štirje potniki — dva Dunajčana in midva — ki smo z neprespanim »humorjem« tiščali nosove v šipe, da bi videli bodisi Vel. Klek ali pa že cilj našega romanja. A megle so se trdovratno vlačile po vrhovih in skromen dežek je pritrkaval na šipe.

Iz Zell am See, lepega letoviščarskega mesteca ob bregu prostranega jezera, krene mala »Bimmelbahn« proti Krimmlu skozi Pinzgausko dolino. To je prekrasna alpska dolina sočnega zelenja in bujnih travnikov, skozi katere se poganja Salzach v strogo nadelani »markirani« strugi. Z zemljo štedijo do skrajnosti; reka je naravnost vklenjena v sponse nasipov, da ne odnaša dragocene hrane živini, ki se pase širom in vzdolž cele 60 km dolge doline. Kar čudno se mi je videlo, da so konec maja spustili živino v visoko gosto travo na prosto pašo. Zato pa je tudi govedo dobro rejeno, zdravo in kar razposajeno ter se belorjava, kakor svilnata dlaka slikovito odraža od temnega zelenja.

Großvenediger (3660 m)

Na levi doline se bočijo smučarjem znane Kitzbühelalpen, na desno pa se vrstijo preko 3000 m visoki grebeni Grossglocknerjevega in Grossvenedigerjevega čoka, prekinjeni po globokih hudournih dolinah. Prva važnejša dolina, Kaprunertal, vodi v osrčje Velikega Kleka, druga — Stubachtal — k 2003 m visokemu velikemu Tauernmoossee, oz. k Sonnblicku 3087 m. Skozi sledečo dolino, Felbertal, vede pot preko prelaza mimo St. Pöltnert Hütte, 2566 m, na jug v dolino Tauernbacha in na Matrei. Nato si sledijo doline, ki so pripravne za vzpon na Venediger: Hollersbachtal, Habachtal, Unteres Sulzbachtal (brez markiranega pota), Oberes Sulzbachtal ter nazadnje Krimmler Tal. Midva sva si za pristop izbrala predzadnjo dolino Obersulzbacha, s postaje Rosenthal-Gr. Venediger, ki je najbolj priročna.

Da dosežem čim bolj spočita Kürsingerhaus, sem nameravala vzeti nosača. Toda vreme se je kisalo in ker je Berndlalm dosegljiva v približno dveh urah, sem vdano zadela oprtnik na svoje rame, češ »dve uri daleč te že prinesem«. Po visokogorski dolini Obersulzbacha, ki me močno spominja na Bistrice, sva jo mahala po zložni poti; številne kašipotne tablice so nama kazale smer. Uro, dve, tri,

ob neprestanem žuborenju voda pod nama v strugi in nad nama iz sten, mimo krasnih vodopadov Seebacha in Gandecka se pot polagoma izmota iz gozda ter se ob Berndlalpe odpre pogled na ledenike in proti Vel. Geigerju, ki možato zapira obzorje. Berndlalmhütte, približno 1500 m višine, leži tik nad omenjenimi slapovi in je izhodišče k 2071 m visokemu Seebachu, od koder zdrvi Jezernica preko sten v dolino.

Še vedno kolovozna, zložna pot ob močnem potoku Obersulz vodi mimo številnih planin, ki so do Postalmhütte ločene po lesenih ograjah druga od druge. Obilica vlage kar puhti iz sočne trave in bujnega cvetja, povsod se pase lepo pincgavsko govedo ter neštene koze in ovce. Iz vsakega snežnega jezika obeh pobočij žubori močan curek vode v glavno strugo, kjer kmetje vsako ped zemlje zastavijo s hlodi in z nametanim kamenjem, da jo branijo pred obilico vode.

V Postalmhütte nama postrežejo s pivom; zopet malce povedri v ogledujeva svet okoli sebe. Tvegajoč mrzlo pršno kopel, jo mahneva naprej. Čez kake pol ure se svet prelomi v strmino ob Obersulzbachhütte 1752 m, ki pa je bila zaprta. Strmo se vzpenjava po grušču in skalah, voda polagoma izginja v produ. Od zimske poti na levo se loči stara poletna pot (alter Sommerweg), ki so nam jo priporočili za — vzpon. Dilce mi težé na rami, solnce prijazno mežika z neba, časa je dovolj — oh, kako me mika pripraven kotiček ob skali! A moj drug jo neizprosno kreše naprej. No, pod stenami, kamor je pritisnjeno majceno zavetišče iz nekaj hlodov in desk, se ustaviva na odpočitek. Mraz je bilo, Janezu je bilo kmalu dovolj. Jaz pa sem legla na »solnce«, hoteč ga prisiliti, da me pogreje. Tako vdana lenobnost se me je lotevala, oprtnik je bil težak, do Kürsingerhausa pa je bilo samo še dobro uro hoda. Zamežim, časek samo ... pa me prisilijo vsiljive snežinke, da jo popiham za svojim drugom, strmo navzgor, levo od nove letne poti (neuer Sommerweg), ki je vsekana v skalo ter mestoma podrtá od plazov. Vedno bolj strmo, po snegu, po dobrih, globokih stopinjah. Z vrha se mi škodoželjno posmiha Janez, ki jo briše po snegu, kakor bi promeniral. Da, ko bi ne bilo te preklicane teže na rami in še bolj preklicanih rogovil! Snežilo je že kakor o božiču in gazila sva globok sneg, više gori so se stare stopinje komaj še poznale.

Kürsingerhaus je l. 1928 zidan hotel, odprt vsako pomlad od 1. februarja naprej; v njem gospodari zasilni oskrbnik Seppl. Poleg tega je manjša starejša stavba, ki je odprta le ob glavni seziji, ter še starejša, prvotna koča, ki nosi sedaj napis »Selbstversorgerhütte«. Tedaj je služila že mesec dni mali družbici dijakov.

Drugi dan — sneg, megla, gosta megla in sneg. — — — Postajala sva po bajti, šahirala, poslušala Dunajčana, večno klepetuljo, ter ogledovala notranjost Doma. Zanimiva je stara slika prvotnih osvajalcev Venedigerja, ki so prispeli na vrh, zanimiva — po številu; vsa odprava je štela v dolini 47 turistov, ki pa so se med potom polagoma zredčili, izdelani od mehkega snega in redkega zraka. Presedela sva v bajti ves dan, medtem ko je zunaj snežilo kakor v hudi zimi. Zvečer se je zjasnilo, upanje na prihodnji dan je oživel — no

Kürsingerhaus (2558 m) na Großvenedigerju, v ozadju Geiger

— ob štirih zjutraj nas je vse »venedigerske kandidate« prvi pogled skozi okno močno razočaral. Le Vel. Geiger je mežikal skozi gosto prestiralo, a je kmalu izginil. Jezni smo se premetavali na posteljah, za nečlane po 3.60 S. Ob devetih smo vstali, pozajtrkovali; najraje bi jo midva mahnila kar po megli proti vrhu. A brez vodnika ne bi šlo. No vendar, okoli enajste ure predpoldne sta se odločila za vrh še dva študenta, naveličana pardnevnega čakanja. Vesela se jima pridruživa. Novega snega je bilo kakega pol metra, a se k sreči ni pregloboko udiral. Mraz je postajalo in vreme se je naglo boljšalo. Ob Bleidächer (ledenik) je solnce pokazalo svojo oblo, megle so se razpršile, Schwarzes Hendl je zarisal na obzorje svoj tipični črni greben, njegova položna pobočja in pa Keeskopf so se bahavo kazali v novi zimski odeji iskrečih se kristalčkov, za njimi se je na široko šopirila s smučmi nepristopna Hohe Fürleg 3244 m.

Zavili smo ob Zwischensulzbachtörl na desno pod Venedigerjevo ledeno steno ter zagledali svoj cilj. Pod Malim Venedigerjem (3481 m) je široka neprehodna poč; radi tega smo se držali ves čas desno, koračili precej strmo navzgor v ravni črti na sedlo med Velikim in Malim Venedigerjem ter zavili na Schlattenkees. Bili smo navezani, radi nevarnosti, da se kdo udere. Redki zrak nam je občutno otežkočal dihanje, posebno na strmejših mestih sem kar sunoma lovila sapo. Moji kolegi sicer tudi, seveda bolj diskretno.

Malo pod vrhom Velikega Venedigerja zeva zadnja, a najgloblja poč; takrat pa nobeden od nas ni vedel zanjo — radi novozapadlega snega smo jo gladko prešli. Sneg se je pod nami sicer z rahlim šumom sesedel in kar instinktivno smo požurili korak ter naravnali vrvi. Šele po povratku nas je oskrbnik opozoril na nevarnost ter pravil, da je v to poč letos padlo že več smučarjev, ki pa se kljub globini 90 m niso smrtno ponesrečili; kajti od časa do časa se po

zatrdilu Seppla nasneži nov most, ki zadrži padajočega. Ni je bolj zavratne pasti v gorah, kakor taka ledeniška poč, popolnoma nevidna, komaj, če sneg valovi v rahlih grebenčkih! Kako božanski bi bil smuk po ledeniku v solncu in belini, ne nehajoče zibanje po sijočih poljanah med ponosnimi skalnatimi stražarji, da ni te prežeče nevarnosti pod tabo, nepreračunljive in nepoznane, zavratne in potuhnjene!

Na vrhu nam je zopet megla omejevala razgled in silen mraz nas je silil k povratku. Enemu študentov je postalo slabo in se je kar sesedel na sneg. Ko smo ga za silo okrepčali, smo sneli kože raz smuči in hajdi dol! Smuk na vrvi ... veliko lažje je šlo, nego sem si predstavljala, v kratkih vijugah preko smučine, ki nas je pripeljala gor. Janez je komandiral ko general: »Desno!« »Levo!« »Zavij!« »Smuk!« Imenitno! Res da je bil snegec tak, kakor bi ga nam sami angelčki nastlali. Solnce je zopet posijalo, v pičli uri smo švignili vse dolgo pot do kočee nazaj ter veseli in srečni poplaknili suha grla z neskončnimi »Teewasserji«.

Prihodnji dan je bila nedelja in čas za povratek. Vendar je naju prekrasen dan in lep sneg zapeljal na bližnji Gamsspitzi, 2895 m, ki nudi krasen razgled po celem Venedigerjevem kraljestvu in tudi v sosedno dolino Krimmla, s Simony- (3489 m) in Dreiherrnspitze (3499 m) z italijansko mejo. Vsa severna pobočja vrhov, ki so zelo strma, se kar plavijo radi ledenih skladov, z globokimi razpokami. Plazovi so grmeli po strmih grapah, raztresene meglice so jih delale še bolj divje in nepristopne. Pogled mi je uhajal rajši na »našo« ponižnejšo stran. Nad nami so bili Vorderer (3500 m), Mittlerer (3284 m) in Hinterer Maurer (3216 m) — Keeskopf, ki smučarju niso pristopni. Med tem zadnjim in Vel. Geigerjem je Maurertörl (3105 m), lepo sedlo, preko katerega moraš na Maurerkess dol, da naskočiš z južne strani Vel. Geiger (3365 m), ki je, čeprav nižji od Venedigerja, bolj strm in nevarnejši. Baš ono nedeljo jo je zagodel Dunajčanom, ki niso uspeli, da polezejo nanj zaradi globokega in strmega plazovitega pršiča. Greben se od Vel. Geigerja nadaljuje z majhno usedlino Obersulzbachtörl proti Vel. Venedigerju, ki po višini obvlada svojo okolico. Levo od njega se vrstijo Hohe Fürlegg (3244 m), Schwarzes Hendl (3100 m) ter stožčasti Keeskogel (3298 m) nad Kürsingerhausom, ki odpada v dolino Obersulzbach. Nad nami levo se je raztezal Sonntagkopf (3135 m) in Schlieferspitze (3290 m), ki sta hvaležni smučarski turi.

Čas odhoda je napočil. Sneg je bil od solnca ves razmočen in nič kaj pokoren moji volji. Spustila sva se po Obersulzbachkeesu do zimske markacije ter ob njej v dolino. Tod je ledenik preklan od brega do brega in je le na eni strani moč preko ledenih kopie mimo fantastične Türkische Zeltstadt, ki se ti zdi, kakor bi jo potres temeljito zamajal v temeljih. Ozki prehod mi je v slabem snegu delal dokaj preglavice, ker je tenka plast novega snega ravno toliko zakrivala ledene razpoke, da si nisem upala kreniti od skalnatega strmega brega v ledenik, ki je ves razklan; ledene grude so mu nagromadene križem kražem kakor v labirintu.

Po novem snegu sva prišla dokaj nizko v dolino ter bila kmalu na Postalmhütte. Razgreta od pekočega solnca in izžarevanja na ledeniku, sva planila po vsem, kar je bilo mokro. Živino so bili deloma spravili v dolino, deloma se je pasla med snegom, ki so ga bili pastirji spravili na kupe.

Zavila sva v gozd pod Berndlalpe. Ogledala sva si ponovno slapove Gandecka in Seebacha, ki so bili zaradi obilice vode posebno lepi. Koračila sva proti dolini. Obžalovala sva samo, da ni ležal sneg po zložno izpeljanih, širokih vijugah in pozneje na poti v pobočju. Višino sva izgubljala skoro nevidno; meseca marca pa bi se presrečni smučar pripeljal z višine 3660 m po 20 km nenapornem smuku. iz večnega ledu v prijazno gorsko letovišče Rosenthal na postajo.

Po vseh naporih sva se zadovoljno zleknila na srečo vsak na svojo klop ter se šele pri obmejnem pregledu zbudila v vsakdanjost.

Pavel Kunaver:

Kako se uporabljajo skavtske spretnosti na turah

(Nekaj navodil za taborjenje in kuhanje.)

Kdo od nas se ni še kdaj težko ločil od lepega razgleda, dobrega studenčka, prijazne trate v gozdu in sploh od lepih prostorov v naših gorah? Pa klical nas je čas, zahteval je želodec in grozila je noč in morda so še oblaki prepregli nebo, da smo zapustili kraj, ki smo njega mikavnosti uživali le kako urico ali še ne.

Toda, ali je res potrebno kar bežati od tam, kjer bi najrajši dalj časa ostali? Katere so sile, ki nas pode od krajev naših sanj? Oglejmo si jih: Prvi je običajno čas, ki ga res morejo po volji osvajati le počitničarji in dopustniki. Druge in običajne sile so: mraz, tema, vlaga, lakota, večkrat tudi izpraznjeni mošnjček. Proti njim imamo skupen pripomoček, to so skavtske spretnosti; te so raziskovalcem, turistom, lovcem omogočile bivanje, tudi daljše, v prosti prirodi, neodvisno od oskrbovanih zavetišč. V veliki meri velja to že za planinstvo v Jugoslaviji. Velik del Jugoslavije še ne nudi planincem potrebne strehe in z njo obrambe proti vremenu, mrazu, temi in lakoti. Najdeš pa skavtska sredstva: taborni in kuharski ogenj, šotor in malo kuharske umetnosti; obvladaj to, pa postaneš v prirodi samostojen, in deležen boš užitkov, ki jih oni ne poznajo, ki se zatekajo le v koče ali se umaknejo domov.

1. OGENJ.

Predpogoj obstanka v prosti prirodi je znosna toplota. Do nekako 1800 m višine si v naših gorah moreš pomagati proti hladu z ognjem. Poišči si pripravno mesto, kakor ga nudi kaka velika skala, ki te obenem varuje vetra, mala dolinica, lepo mesto ob studencu, podrti viharniki i. dr. Pred vsem pa pazi na varnost pred požarom, da ga po nerodnosti ne zanetiš! Bližina suhega listja, suhe trave, nizko visečih vej je vedno opasna!! V naših gorah lahko ognjišče ogradiš s kamenjem in povečaš sigurnost. Posebno bodi pozoren ob močnejšem vetru. Naberl drobnih vejic in jih na gosto položi na v zemljo zataknelo vejico. Na ta kupček polagaj polagoma debelejša polena v obliki stožca. (Slika 2.) Pusti v

stožcu odprtino, obrnjeno v stran, od koder piha veter. Nato prižgi. V vlažnem vremenu nareži — dober nož ali mala sekirica sta tudi hribolazčeva prijatelja — iz debelejšje veje, ki je v notranjosti gotovo bolj suha kakor zunaj, iveri; z njimi boš lahko podkuril. Tudi eno samo vejo lahko tako narežeš, da mole iz nje številne iveri, in nanjo naložiš suhega dračja. (Slika 1.)

Ogenj v obliki stožca je najobičajnejši in služi kot podlaga za sledeče oblike tabornega ognja, ki se jih lahko poslužuješ po potrebi in romantičnem navdahnjenju:

Ob debelejšem polenu ali deblu, počivajočem na dveh tanjših polenih, naložiš ogenj v obliki stožca. (Slika 3.) Kot mal taborni ogenj za eno ali dve osebi, tudi kot kuharski ogenj primitivne oblike ti bo odlično služil. Ker se v ogorelih delih velikega polena ohrani žerjavica še več ur in ne ograža okolice, je ta ogenj prav pripraven za onega, ki se po večurnem izletu vrača nazaj k ognjišču in je vesel, da ga čaka žerjavica. Manjši poleni sta podloženi zato, da pride zrak do ognja tudi od zadaj.

Prav pripraven ogenj za daljše bivanje ali za prenočitev ob njem je ta, ki ga kaže slika 4. Uporabljajo ga večkrat zagozdnjaki; prihrani jim marsikatero uro bdenja in nakladanja. Odgorevajoč se valé debela polena eno za drugim v razmeroma majhen ogenj. Lesena stena pa kolikor toliko odbija toploto v manjšo družbo, ki plega poleg njega.

Krasen je pagodni ogenj. (Slika 5.) Sestoji iz srednjega stožca in velikih polen, ki so okoli stožca položena v obliki pagode. Ob njem se velika družba lahko dobro ogreje. Oblika se ne ohrani dolgo, a spremeniš jo lahko v zvezdni ogenj. Ta ogenj (slika 6.) je odličen taborni ogenj za manjšo družbo in za daljše bivanje ob njem. Seveda je za začetek treba stožčastega ognja, ob katerem se vžgo večja polena, ki jih, ko odgorevajo, polagoma potiskaš v sredino. Treba pa je za to dokaj suhih drv. Ta ogenj ne porabi mnogo lesa in se ga poslužujejo tako Arabci kakor Indijanci. Njegova oblika je posebno pripravna za kuhanje, ker ne daje previsokih plamenov, pač pa ti omogoča ob pravih vročini zadosti naglo kuhanje in ne da bi si opekeli roke in noge. O takih »prijetnostih« bi mogel pripovedovati marsikateri skavt novinec, ki je kuhal in mešal polento ure in ure ob prevelikem odprtem ognju: ožgan obraz, opečene roke in noge, prismojena polenta...

Opisane oblike ognja so vse — razen pagodnega — pripravne kolikor toliko za kuhanje. Vendar je treba posebej pripomniti, da pri velikem ognju ne boš mnogo skuhal; večkrat boš sebe bolj osmodil nego ono, kar si hočeš speči ali skuhati. Kuharski ogenj napravi majhen, toliko velik, da plameni lepo objemajo spodnji del lonca ali kotlička. Pomagaš pa si lahko pri tem na najrazličnejše načine, ki jih ta članek nikakor ne bo izčrpal.

Da ti ni treba potiskati lonce v ogenj in skrbeti za to, da se ti ne prevrne, zasadi ob ognju rogovo v zemljo, čez njo položi svežo palico, po možnosti tudi z rogovo. Na en konec obesiš svoj kotliček, ki visi na primerno zarežani veji, žici ali verižici nad ognjem, drugi konec pa zasadi v zemljo, ki ga obložiš s težjim kamenjem in po potrebi pritrdiš še z rogovo k tlom. (Slika 7.) To je enostavna, pa lična kuhinja na prostem in ob njej boš — samostojen v osrčju gorá — imel mnogo več užitka, kakor če se vežeš na kuhinje hotelov in natrpanih koč.

Nekoliko si izboljšaš kuhinjo z dvema rogovilama, zataknjenima v zemljo. Preko njih je položena sveža palica, na kateri vise posode zopet na žici, verižici ali vejah ali pa tudi neposredno nad ognjem. (Slika 8.) Pripravna je ta kuhinja

1.

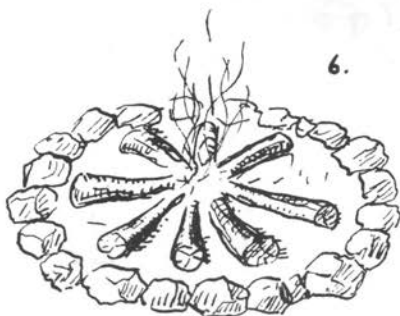
5.

2.

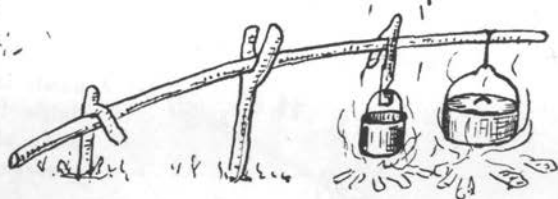
6.

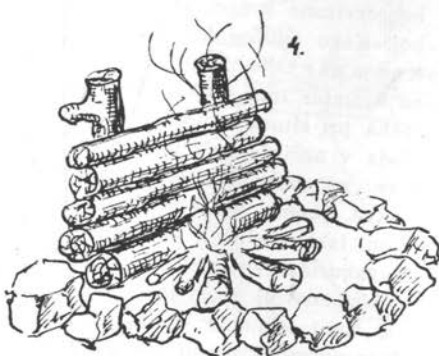
3.

7.

4.

8.

9.

10.

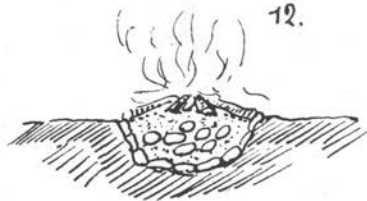
11. a

11. b

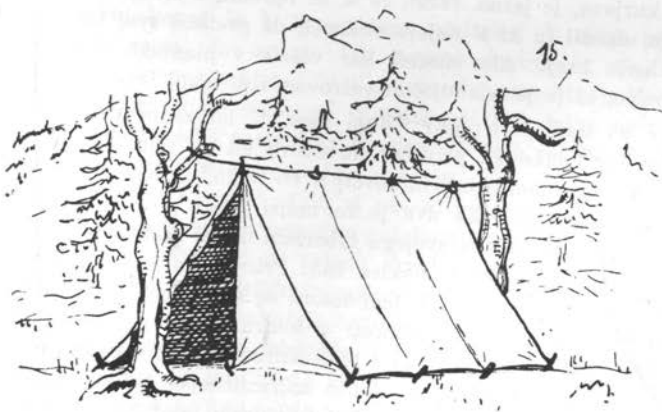
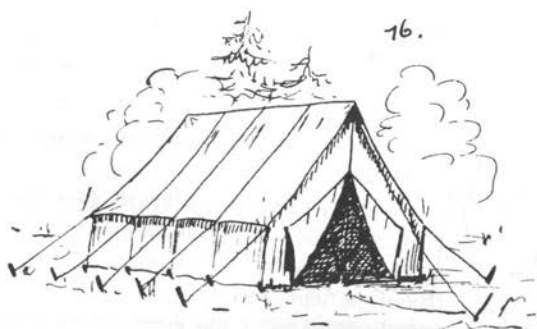
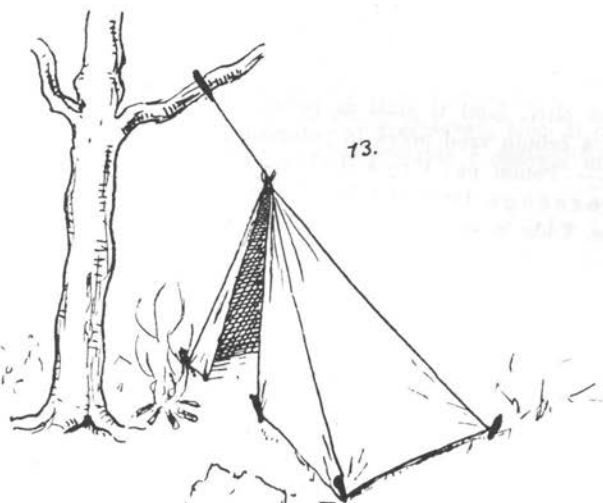
12.

zato, ker dvigneš na palici kotličke z ognja, ne da bi si opekel prste in noge. Lahko — priporočljivo je to — si ogradiš ogenj s kamenjem, da se ne širi okoli in da se vročina bolje izrabi za kuhanje kakor za ogrevanje, razen v mrazu, ko se ognja bolj tiščiš.

Slika 9. kaže ogenj, ki si ga na najrazličnejše načine lahko sestavljaš iz kamenja. Boj pa se kamna, ki je v vodi namočen, ker ga para lahko razžene, kar je posebno pri škriljavcu včasih prav opasno. Če si količkaj spreten, imaš v par minutah sestavljeno ognjišče, da te bo kar veselilo ob njem opravljati kuharske posle. Slika št. 10. ti kaže malo, izpopolnjeno ognjišče iz kamenja, če je zadosti primerne »gradbenega« materiala na razpolago. Ako imaš časa odveč in nameravaš na enem kraju ostati več dni, ti bo seveda najbolje služilo vkopano ognjišče iz ruš, skal in gline ter prsti. Varno je glede požara in prijetno tudi v dežju. V dolgoletnih skavtskih taborih naredbe na ta način večkrat imenitne kuhinje in kuhar je tam ena od najimenitnejših in najbolj spoštovanih oseb; mladina da mnogo na kuharje... Do popolnosti izdeláš tako ognjišče, če za daljše tabore vzameš s seboj štedilniške plošče. Z njimi žrtvuješ seveda precejšen del romantike.

Človek se le prekmalu naveliča konzervirane hrane, ki jo nosi s seboj. Kako odlična jed pa je pečen krompir! Ne pa prismojen! Ogenj za krompir ima svoje muhe. Zanj je treba pri sitnejših tudi gotovega lesa. Toda v naših gorah imamo malo izbire; na razpolago je predvsem les bukve, jesena, smreke in hojke. Z njim lahko odlično spečeš krompir, če zakuriš ogenj v plitvi jami. Ko je v jami dovolj žerjavice, zakoplješ v njo umit krompir srednje debelosti. Toda pomni: krompir mora biti v žerjavici zakopan in ne sme gledati

iz nje. Tudi naj ne bo preveč krompirja na kupu, da more vročina do njega. Nad žerjavico vzdržuj nato še do 45 minut ogenj in vesel boš krompirja, ki ga boš nato odkopal. Zelo dobro je, če za podlago položiš v jamo kamenje, ki si ga razgrel v ognju. (Slika 12.)

Širok ogenj v majhni plitvi jami ti služi za pečenje ražnjičev, ki jih, natakneš na zeleno vejico, s čebulo vred pečeš in polagoma obračaš nad vročino. Toda o kuhanju posebej. — Pomni pa: Prva dolžnost vsakega poštenega skavta in taborečega turista je, da zanesljivo pogasi ogenj, preden odide. Voda in sneg sta za to najboljša — a tudi ruše, vlažna prst in kamenje store svojo dolžnost. Ognjišče zapuščaj res mirne vesti!

2. ŠOTOR IN KAR SPADA ZRAVEN.

»Ali je mogoče živeti pod šotorom?« se marsikdo vpraša, ki je vaje tople postelje in močnega krova nad seboj. Da! Toda odvisno je od tega, kako si šotor postavil in iz kakšnega blaga je. L. 1924. smo se naučili dvojnega: Stare, slabe vojaške šotore nam je močan vihar tako raztrgal in izruval vse količe, da smo morali polovico skavtov poslati v vas na seno prenočevati, dokler nismo škode za silo popravili. Takrat smo postavili šotore — pod lepim stolom je bilo — na krasen travnik, pa nismo vpoštevali rastlin, ki nam bi morale pričati, da voda tam po nalivih rada zaostaja. Zato smo imeli čast parkrat o poznih nočnih urah vstajati in iz globokih rup, ki jih je ploha hitro zalivala, odnašati vodo z vedri na strmejšje pobočje. Prijetno delo v kopalnih hlačah in v bičajočem vetru sredi noči!...

Šotor si postavi na kraju, kjer voda hitro odteka. Nekoliko nagnjena tla — a prav malo! — že zadostujejo. Prodnata tla so izvrstna! Sicer pa si izkoplji jarek okoli šotora in izpelji ga ali v rupo ali na strmejšje pobočje. Pazi na rušo! Skavti jo lepo izrežejo, polože ob strani šotora ali sploh na varen kraj in po odhodu pokrijejo z njo jarek, da se ne pozna, kje je stal šotor.

Glej, da imaš po možnosti blizu studenec ali v višjih gorah snežišče. Ogenj in voda sta si nasprotnika, pa sta pogoj življenja. Da moraš paziti na bližino gozda, ki te zalaga s kurjavo, je jasno, razen če si se opremil z modernimi pripomočki, ki jih bom še omenil in ki ti dajejo možnost, da preložiš svoj tabor še mnogo višje in v še lepše kraje. Ako moreš, kar včasih v planinah ni vedno mogoče, poišči si taborišče, ki je prevladujočim vetrovom čim manj izpostavljeno.

Kakšen šotor si boš izbral? Če si sam, ti bo zadostoval šotor, kakor ti ga kaže skica 13. Lahko ga privežeš na drevo ali ga opreš na svojo palico. Pred vhodom si zakuriš mal ogenj in dovolj ti bo toplo, da boš z užitkom prebil hladno noč v prosti prirodi. Za dva je že boljši lahki piramidni šotor (skica 14.), posebno, če si se namenil iz svojega taborišča delati samo izlete. Več prostora najdeš seveda v strešnem šotoru (skica 15.). Pritrdiš ga lahko z vrvo med dve drevesi ali pa na oporne palice. V tem šotoru se svobodnejše giblješ in lažje prenašaš kak deževni dan. Višek udobnosti v šotoru nudijo oblike, ki jih predstavlja skica 16. Pripomniti pa moram, da s temi skicami davno niso izčrpale vse možnosti. Specialne sportne trgovine ti nudijo najrazličnejše oblike in najrazličnejše blago. Kdor ne namerava ostati s svojim šotorom predolgo na enem mestu, vzemi le manjše oblike, ki so lahke. Toda glej, da dobiš močno, zanesljivo

nepremočljivo blago. Receptov za snovi, s katerimi narediš blago nepremočljivo, dobiš po vseh drogerijah dovolj, zadostuje pa tudi ceresin, ki si ga vlikaš v blago. Glej, da so vrvice, ki so zanesljivo trdno prišite na blago, zelo močne. Količi, ki jih zabiješ v zemljo, morajo biti dovolj močni, da vzdrže tudi hujši veter; zabiti morajo biti tako, da tvorijo pravi kot z vrvico, ki je pritrjena nanje. Ne pozabi vrvice popustiti, če prične deževati, sicer ti popokajo. Za oporne palice naredi male jamice, da jih vanje postaviš v deževju in omiliš napetost šotorskih plah, ki se v dežju skrčijo.

Silno koristne so gumirane nepremočljive talne plahte v šotoru. Če so tesno pripete k šotorovim robovom, neizmerno povečajo prijetnost in domaćnost bivanja pod platneno streho, posebno tedaj, če piha in žvižga zunaj oster veter in bijejo nalivi ob tanko streho, ki si se ji zaupal. Namesto navadnih odev priporočam posebno spalno vrečo. Danes jih dobiš v vsaki boljši sportni trgovini; pa narediš si jih lahko tudi sam. Najboljše so spalne vreče iz lahkega, a zelo gostega, vsaj spodaj nepremočljivega dvojnega blaga, prešitega in napolnjenega s finim puhom. Niso velike, trikrat lažje od vsake odeje in mnogokrat toplejše od odej. Neki moj prijatelj je to vrečo mnogokrat preizkusil in je v njej sladko prespal — brez šotora! — tudi noč na hladnem vrhu Triglava. Seveda je s svojim nedolžnim početjem zbujač sum: graničar ga je prišel nekaterikrat opazovat, če ne namerava pobegniti v Italijo...

Predaleč bi me vodilo, da bi popisal vse, kar je mogoče storiti za udobnost v krajšem ali daljšem taboru. To vam je že pravcata prijetna veda. Morda mi bo dal gospod urednik še kdaj priliko, da povem kake podrobnosti, ki store vse, da se s hrepenenjem spominjamo divnih dni v taboru sredi onega koščka nepokvarjene prirode, ki smo si ga sami izbrali. Če so dnevi lepi, je to razumljivo. Toda malokomu je znano, kako divni so večeri tam zunaj, bodisi, da sanjariš ob tabornem ognju pod jasnim nebom v osrčju gozdov in gorá, ki so te osvobodile marsičesa, kar je morala duša v mestih pretrpeti; bodisi da je noč divja in nemirna, da se vžigajo bliski in bije veter s kapljami ob tvojo tanko streho, pa v topli vreči počivaš, se pogovarjaš s prijateljem ali čitaš drobno knjigo, ki si jo položil k prtljagi; ali, če si kadilec, žgeš zasanjan božjo travico. Jaz v takem vremenu najslajše spim.

Nekaj besed še h koncu tega odstavka. V divji prirodi živeti črnc in Indijanec vesta, da morata biti povsod snažna in ne smeta onečediti okolice, kamor prideta. Tudi za potrebo naredita jamico in jo zakopljeta. Od civilizacije zapeljani belec pa je v prirodi rad dokaj nečeden. Zato prišedši na kraj, kjer se misliš naseliti za en dan ali celo več, poišči kraj, kjer si izkoplješ latrino in sproti zakopavaš. Isto velja za odpadke kuhinje. Vse odpadke in odmetke zakopljí. Zato si naredi posebno rupo. Če si kaj vreden, se bo za teboj poznala komaj nekoliko poležana trava — o vsem drugem ne sme ostati sledu. Slovenski skavti po zgledu skavtov zapada na koncu taborjenja prehodijo v široki vrsti vse taborišče in poberejo vsak še tako majhen papirček, kamenček, polenček; priroda pa je ostala čista in nedotaknjena. Zato so običajno dobro došli, če se zopet vrnejo na taborišče. Glej, da bo tudi tebe lastnik kraja vesel in te bo priroda sama pozdravila, če se boš vrnil in ne bodev tebe režale rjave škatle in grde črepinje. V Prirodi smo gostje in gosti se morajo vesti dostojno.

3. NEKOLIKO KUHARSKIH NASVETOV.

Tu ne nameravam dajati kuharskih receptov za daljša taborjenja. Kdor namerava taboriti dalj časa, mora nujno misliti na to, da izpopolni svoje kuharsko znanje pri komurkoli. Konservirana hrana, ki bi zdravstveno odgovarjala daljšemu taborjenju, bi bila predraga, kakor ona za velike odprave v neraziskane kraje naše zemlje. Običajna konservirana hrana naših delikatesnih trgovin pa ne ustreza želodcu za dalj časa. Niti na običajnih večdnevniških izletih nam ne prija uživati samo pasteje, šunko, salamo, sir, sladkorčke, s čimer si zalagamo svoje nahrbtnike. Poleg navedenih priboljškov, ki res prav pridejo v gotovi meri, rabi telo na izletu hrane, ki je kolikor mogoče blizu običajni vsakdanji hrani. Če pa hočeš biti samostojen ali tudi ni blizu pripravnih oskrbovališč, si moraš hrano, ki ne bo ogražala tvojega zdravja in razpoloženja, sam pripraviti.

Spretna mamica ali ženka ti bo dala lahko nasvetov, kako si sam skuhaš kaj dobrega in tečnega. Jaz hočem dati tu samo nekaj nasvetov iz lastne izkušnje za pardnevne ture.

Kako si spečeš k r o m p i r, sem že povedal. Prav nič težje ni seveda skuhati krompir v oblicah. No, in krompir, ki ga prigrizuješ s surovim maslom, ti bo teknil in želodca ne bo izmučil. — Dalje: Doma ti naj na tanke kose narežejo srednjemastnega svinjskega ali telečjega mesa (ki ga je treba natreti z mastjo), če hočeš tudi s papriko in oboje seveda s soljo. V dobro zaprti aluminijevi škatli neseš tako meso s seboj pozimi in v hladni jeseni ali pomladi lahko vsaj dva dni. Tam zunaj si zakuriš ter natakneš na zeleno palico par kosov mesa, morda izmenoma z rezinami čebule, kakor kaže slika 11 a) ali b); v nekoliko minutah boš imel pečenko enako oni, ki ti jo doma prinese na krožniku na mizo. Kapajočo mast lovi na kos dobrega kruha. Če si božji, si boš z dobrim čajem, ki si ga skuhaš na en ali drug način, pogasil žejo in si, če si manj skromen, s koščkom doma narejene močnate jedi zamašil zadnje vrzeli v želodcu.

Glede č a j e v imamo tudi pri nas veliko izbiri. Najokusnejša sta pač indijski in kitajski čaj. Pa sta razmeroma draga. Toda nadomestiš ju lahko, če si skromen, z lipovim, ki pa žal zavzema precej prostora. Če imaš težave s prebavo, si kuhaj mentolov čaj. Domačo meto dobiš vsaj v vsaki drogeriji, če je sam ne nabereš; iz lastne izkušnje prejšnjih let vem, da je ta čaj odličen, dasi imam rajši prvega. Ali pa ste poskusili Mate-čaj, doma iz Južne Amerike? Brez teina je in človeka v resnici pokrepča. Če pa ljubiš kavo, skuhaj si jo.

Jeseni si na enodnevniških izletih spečeš na palici ali v žerjavici k o r u z o kakor krompir. Je odlična in zelo hranilna. V vreli vodi ali v žerjavici si lahko skuhaš jajca na trdo ali na mehko. Posebno zadnja so, ubita v čašo, primerno osoljena, s kruhom odlična jed, ki ti vrne moč, porabljeno na izletu. Sveža jajca nosiš lahko več dni brez škode s seboj, če jih, primerno zavite v časopisni papir, potisneš v trdno aluminijevo škatlo.

S a m a s l a n i n a se človeku kmalu upre. Tako je tudi z narezano š u n k o, ki vedno iznova zavijana in previjana postane nepogledna. Poskusi narezati slanino na dolge koščke in jo peči na palici. Bolj je užitna kakor surova. A s slanino in šunko si narediš odlično angleško jed, če na masti najprej nekoliko opraviš eno ali drugo in nato ubiješ nanjo eno ali več jajc. Pa tudi sama oprazena jajca ti bodo teknila in ob njih se ti želodec ne bo niti pokvaril niti uprl tako kmalu.

Na izletih si prav lahko skuhaš tudi g r a h i n l e č o. Poleti je posebno sveži grah nekaj res odličnega na izletu. Če si zraven še spečeš mesa po gornjem

navodilu ali pa na mali ponvici, pa si s kosilom ali z večerjo lahko res zadovoljen. Konservirana grahova juha je precej draga, pa se je zaradi njenega okusa, ki ga imajo zaradi dišav pač vse konservirane jedi, polagoma naveličaš. Vse drugače je, če vzameš s seboj dober luščen grah. V ta namen nosim na daljših izletih s seboj dve čutari. V eno od teh zjutraj pred odhodom v izhodišču natresem tri ali tudi štiri pesti graha in ga zalijem do vrha čutare z vodo, da se do opoldne namoči. Če mu dodam še ščepec — previdno! — jedilne sode, je grah tako omeħčan, da ga tekom ene ure ob zmernem ognju dobro skuham. Tedaj mu lahko poljubno dodaš, kar ti bolje ugaja: morda malo doma narejenega prežganca, par rezin slanine ali klobase, ali pa skuhaš v njem še rezancev ali drugih jajnin. To velja tudi za lečo. Toda bolj ko pri grahu moraš paziti pri leči, da ne izvira še iz — kamene dobe.

Dokler si v sredogorju, se ti skoraj vedno nudi prilika, da dobiš potrebne količine mleka. Kaj vse se da iz njega narediti! Najbolje je seveda mleko samo. Pa niso vsi prijatelji te za vodo najboljše kapljice na zemlji. Toda nobena umetnost ni, če si narediš iz njega kakao ali okusno čokolado (nosi jo že v prahu s seboj, v čaši jo — eno do dve zvrhani žlički na osebno — dobro zmešaj s tremi žličkami mleka, preden jo vliješ v vrelo mleko), ali mlečni riž ali omelete ali palačinke. Vse si z malim trudom lahko narediš. Toda jaz tu ne morem in ne smem dajati preveč receptov, sicer bi znali ostri kritiki, ki jih je več kakor delavcev, očitati gospodu uredniku in meni, da hočeva izpremeniti Planinski Vestnik v kuharsko revijo. Toda verujte mi, da z vsem tem, kar sem tu napisal, želim marsikomu podaljšati ure radosti in užitka tam, kamor nas planince vleče srce.

Iz navedenega vzroka moram pred zaključkom omeniti še posode, ki jih imej s seboj. Poleg običajne čutare ($\frac{3}{4}$ l) si nabavi, če hočeš na odprtem ognju kuhati, kar navadno vojaško posodo, emajlirano, kjer je pokrov obenem tudi krožnik in ponvica. Malo verižice — pa imaš kotliček, ki skoraj zadostuje za dve zmerni osebi. Seveda, če vas je več, povečajte posodo. Bakreni kotlički, ki jih dobiš pri kotlarjih v vseh velikostih, so najpripravnější. Vsak izmed vas imej zase še manjšo posodo in, če mogoče, posebno kupico. Ni treba, da ti posoda dela napoto v nahrbtniku. Napolni jo z brašnom, ki ga imaš lepo v vrečicah. Sladkor, čaj i. dr., vse gre lepo v tvoj lonček. A še na nekaj bi rad opozoril vse, ki žele večje samostojnosti in neodvisnosti: V trdi zimi in omejenem času, v velikih višinah, kjer ni kuriva, pa bi se pod šotorom in v spalni vreči ali pod kakim previsom radi kaj dalje časa pomudili, a bi se zopet zaradi neučakljivega žlodca morali odreči velikim užitkom, nam pride prav petrolejski gorivec, ki daje mnogo večjo vročino, kakor špirit in na njem mnogo več skuhaš. Tudi porabi mnogo manj kuriva: $\frac{3}{4}$ petroleja + $\frac{1}{4}$ bencina. Pri nas se dobe tudi že zlozljivi petrolejski gorilci v dveh velikostih; manjši že zadostuje za tri do štiri osebe, toda jaz rabim tretjo velikost, ki me res malo ovira, koristi pa v mrazu prav zelo. Če bi bilo več interesentov, gotovo bi ga nabavljale tudi naše sportne trgovine. Jaz sem ga kupil pred leti v trgovini Scout Shop, 25 Buckingham Palace Rd., London, S. W. 1., ki vsakomur rada postreže tudi v inozemstvu. Glede izbire in kvalitete blaga za življenje v prirodi prekašajo to trgovino kvečjemu še one trdke, ki zalagajo velike znanstvene odprave, v solidnosti cen pa gotovo ne.

Ko končam, ponovno pozivam, da se bolj brez skrbi zaupavajte prosti prirodi, prijatelju ognju, platnenim streham in lastni kuharski umetnosti.

Jeseniških Skalašev novo višinsko zavetišče

Pod vzhodnimi stenami Velikega Oltarja so vneti jeseniški Skalaši postavili »bivak 2«.

Opogumljeni po koristnosti veliko manjšega »bivaka 1« v Veliki Dnini, so se, vpoštevajoč praktično pridobljena izkustva pri prvem bivaku, čez zimo lotili dela za novi, večji bivak — zavetišče, so ga letos začetkom julija končali in ga po trudapolnem prenosu na višino 2200 m nadmorske višine postavili. V zasnovi je enako zgrajeno ko zavetišče štev. 1. (Glej »Pl. Vestnik« 1936, str. 43.) Na talni ploščini širine 2,5 m in dolžine 3 m je pritrjen močan, 2 m visok, z rebri podprt obok iz borovih desk, ki tvori steno. Vsa zunanja stran oboka in stranskih sten je obita z debelo pločevino. Zadostna višina bivaka omogoča pokončno gibanje

Foto ing.
M. Mikuž

Zavetišče 2 (pogled na Triglav)

v prostoru. Zgradba je pritrjena z železnimi kavli ob živo skalo, precejšen strelovod pa jo varuje pred strelo. V prvi tretjini notranjosti je postavljena prečna klop in enako od te ob steni nazaj proti vratom. Dve mali preklopni mizici dajejo občutek dokajšnje udobnosti v prostoru, ki sicer služi v prvi vrsti le v najnujnejše zavetje. Ena mizica je rabljena za kuhanje, druga za ... tarokiranje. Prostornina pod klopmi je izrabljena za male omarice, ob stenah pa so nameščene manjše police. Mizici se v potrebi odklopita k steni in na tleh nastane prostor za eno slamnjačo. Onstran prečne klopi pa je prostora za tri nadaljnje slamnjače, ki nudijo skupno osmim do desetim planincem normalno ležišče, brez vsakega stiskanja. Kolike vrednosti je taka strehica, ki kljubuje nevihtam, snegu in mrazu, bo vedel ceniti oni, ki je že bivakiral na prostem in ob vsakem vremenu. Dve okenci, eno nad vrati, drugo v zadnji steni, skrbita za dobro ventilacijo malega prostora.

Ves prostor je torej zelo ekonomično izrabljen; vidi se, da je bil načrt do podrobnosti preluhtan.

Ko stopiš skozi vrata tega zavetišča, imaš vtis, kakor bi odgrnil zaveso v gledališču; uzreš pa ne samo pričarano na platno, temveč v resnici mogočno pla-

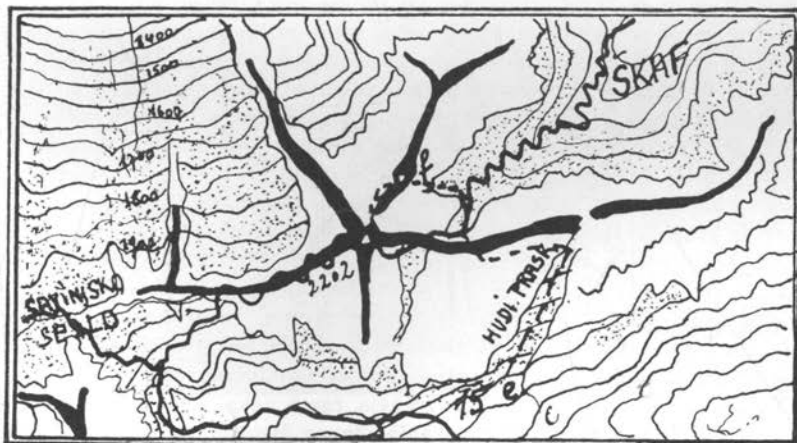
ninsko sliko: vso severno Triglavsko steno vidiš, od vrha do tal in od skrajne leve pa vse tja do Plemenic. Če pa pokukaš skozi okence v zadnji steni, uzreš prav pred seboj onstran snežišč v polkrogu celo vrsto vrhov, deloma še nedotaknjenih sten, z vsemi ozebniki, žlebovi, s kamini, policami, kakor jih je čas izoblikoval. Tako so blizu, da jih lahko že iz zavetišča proučiš in preceniš. Če si namenjen po teh stenah navzgor in tja čez Veliko Dnino ali v Martuljek, potem se lotiš plezanja od sedaj naprej z veseljem, kakor se lotiš doma dela spočit in naspan. Če pa si prav hud »skalogrizec«, vedi, da te onstran grebenov in čeri čaka streha drugega malega zavetišča. Spomni se, da so te skromne krove v toliki višini zgradili s samozatajevanjem idealni ljudje; oskrbeli so oporne točke za plezalne ture in odprli vrata v ta divnosamotni svet onim, ki ga ne omadežujejo.

Slavko Peršič:

Še ena smer v Mrzli gori

Dne 14. julija 1936 sva odšla z Okrešlja po Hudem Prasku, nato po grebenu in po snežišču v vrh krnice Matkovega Kota. Tako sva prišla pod vzhodno steno Mrzle gore.

Vstopila sva v žlambor, ki sega do najvišje terase »Škafa«. Nato v levo po žlebiču in v desno po polici pod preveso, preko štirih stopenj do pod prevese, ki leži levo od zajede, katero tvorijo približno 70 m visok stolp na desni in strme, gladke plošče na levi. Čez okoli 6 m visoko, navpično, deloma prevesno steno z redkimi, toda sigurnimi stopi, po približno 30 m dolgem robu gladkih plošč (varovališče). Po teh gladkih ploščah dalje mimo desne prevese (naloženo, krušljivo kamenje) in po precej položni, izprani steni do skalnatega nosu, ki je vrh omenjenega stolpa. Po približno 10 m širokem žlebu s ponekod gladkimi ploščami na sekundarni vrh severovzhodnega grebena. Na tem vrhu je vzdignjen mejnik med našo državo in Avstrijo. Po grebenu preko Škrbine na glavni vrh Mrzle gore (2202 m).

izolečena črta = oskrbovana pot
 črtkana smer »e« = plezalna smer preko »Hudega Praska«
 črtkana smer »f« = preplezana smer v vzhodni steni severovzhodnega grebena
 po smeri Peršič-Kostanjevec

Višina stene približno 200 m; srednje težavno, vstop izpostavljen, v prevesi je potreben varovalni klin. Plezala sva v megli in dežju približno dve uri. Skala je v splošnem kompaktna.

Vzpon po tej steni je prvenstven.

Plezalca: Peršič Slavko in Kostanjevec Stojan.

Ing. France Avčin:

Vežbalna ekskurzija plezalcev SPD v Švico

(Kratek pregled.)

Prošlega leta je na kongresu Asociacije slovanskih planinskih društev v Krakowu pri razmotrivanju možnosti večjih planinskih ekspedicij, v katerih bi enkrat delovali i Slovani, prišlo do pogovorov med Poljaki in nami za skupno odpravo v Turčijo. Toda radi političnih razmer se je sklep začasno opustil; kot nadomestek ali prav za prav training za poznejša velepódjetja pa sta se obe strani odločili, da pošljeta svoje alpiniste v Centralne Alpe. Tako je prišlo do naše ekskurzije ali — če hočete — izleta v Zermatt.

O vseh izvršenih turah bo svoječasno, v obliki člankov, sicer sledilo podrobno poročilo v Pl. Vestniku; toda v prvo informacijo bom sumarično že pri tej priliki navedel, kaj smo počeli, kje in kako.

Vso odpravo je v potankostih odlično organiziral Alpinski odsek SPD. Glavni delež na zaslugah — z delom za vso stvar — pa pripada g. Andrinu Kopinšku, čigar švicarska praksa je mnogo pripomogla, da se ni kje zataknilo. V Zermattu pa je enotno vodstvo prestalo; razkropili smo se na vse strani, vsak proti svojim ciljem. Radi cen, ki niti za Angleže niso baš nizke, je pač vsakdo živel, kakor je mogel in zmogel, vsi pa bolj — recimo — po domače.

S. P. D. je člane, ki niso razpolagali z zadostnimi sredstvi, res po najboljših močeh podprlo tako z denarjem ko z dobro opremo, ki je v tamošnjih razmerah prvi pogoj za varnost in uspeh. Seveda pa bi ta sredstva ne zadostovala; morali smo se obrniti na privatnike, po vzorcu nemških odprav. Pri Nemcih je tak poziv seveda uspešen, ker pač vedo, kako velikega nacionalnega pomena je táko uveljavljenje v inozemstvu. Pri nas pa smo marsikje naleteli na nerazumevanje. Toda darovi redkih, a častnih izjem so vendar nanegli toliko, da je bil pohod zasiguran. Mnogi zavedni domači planinci so se odzvali pozivu in so dali znatne denarne prispevke, omenjamo posebno gospo Ano Escher, znano plezalko. Zlasti so se odzvale tudi razne domače tvrdke, ki prodajajo blago, potrebno planincem za opremo in prehrano. Posebno naj imenujemo: tovarni konzerv in mesnih izdelkov gg. Javornika in Slamiča, tvornico keksov in specialnega kruha za turiste g. Iv. Bizjaka in tvrdke: Ovomaltine, Šarabon, Malina, Jelačin, Motoh in Meinl. Preskrbele so ekskurzijo s hranili, ki so se izkazala kot prvovrstna za prehrano in okrepčilo turista zlasti na težjih turah. Planinci in oskrbniki planinskih koč naj ne pozabijo teh tvrdk, kadar kupujejo potrebščine in hranila za ture.

Na vseh potih nas je spremljalo zdravje, razen nekaj slučajev gorske bolezni. Tudi poškodb in nesreč ni bilo nobenih, če ne štejemo potolčenega damskega kolena in žrtve lastničnega cepina. Velika pazljivost, ki smo si jo že doma stavili v program, se je obnesla, ne da bi uspehi zato bili manjši.

Vsega nas je bilo 21 plezalcev in neplezalcev najrazličnejših poklicev. Iz

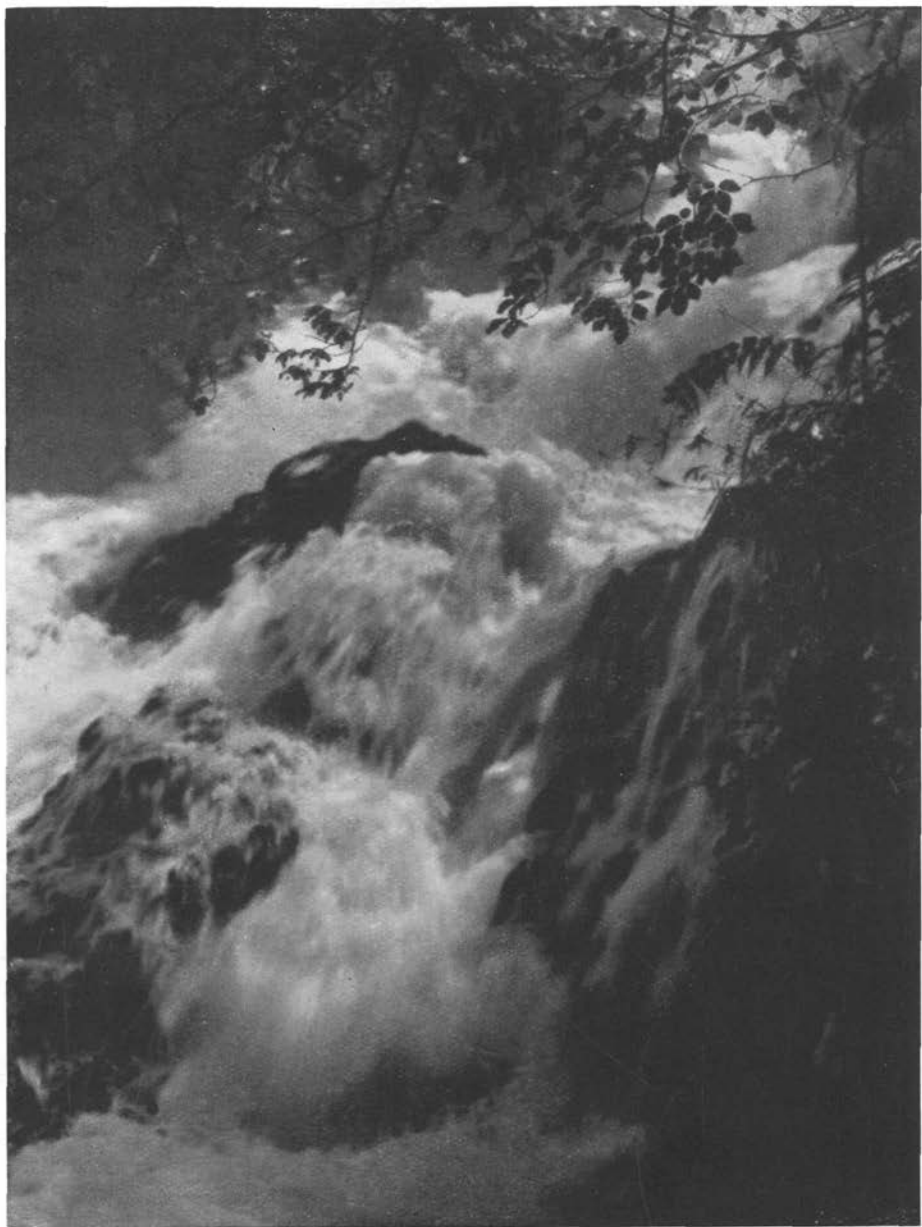

Foto Cveto Svigelj

Hudournik Kropa v Bohinju

Ljubljane sedem: dr. Stanko Tomiňšek, inž. Šumer, Modec, Režek, Bizjak, Hvastja, inž. Avčin. Z Jesenic štirje: Jože Čop, Frelih, More, inž. Černivec. Celje in Maribor sta poslala 3 dame: Baudek, Jeschounig in Zakrajšek; ter gospode: Kopinšek, dr. Bergoč, dr. Leo Kac, Trafenik, inž. Lavrenčič. Zagreb predsednika »Sljemena«, Dušana Jakšića, kot gosta. Seveda nismo vsi imeli enako — hudih namenov.

Še doma smo se porazdelili v skupine in si približno odredili interesne sfere, da se ne bi istočasno vsi drenjali na primer na Matterhorn. Res, ko smo 3. avgusta prispeli v Zermatt, smo se še istega popoldneva razkropili. Našo zvezo je tvoril le »zglaševalni urad« (v osebi gospe Baudekove); pa tudi ta »urad« sam je bil kaj redko v dolini.

Bilanca našega planinskega udejstvovanja je sledeča: Dom 4554 m, Breithorn 4171 m, Matterhorn 4505 m (dve partiji); nadalje Obergabelhorn 4073 m čez Wellenkuppe 3910 m, Zinalrothorn 4223 m, Weisshorn 4512 m, v masivu Monte Rosa pa ves greben preko Dufourspitze 4638 m, Zumsteinspitze 4573 m, Signalkuppe 4561 m. Par tednov za nami je dr. Brilej pridal še dva »štiritisočakarja«: Allalinhorn 4030 m in Strahlhorn 4191 m.

Vsega torej 12 vrhov, 11 nad 4000 m. Poizkusi na Dent Blanche so pa kljub vsem naporom — ne samo našim — vsi propadli.

Marsikdo, posebno oni, ki je že kdaj bil na katerem teh vrhov — posebno na Matterhornu ali Monte Rosi — bo dejal: »Saj to ni nič posebnega.« Naj povem, da je bilo vse podjetje že od prvega početka zamišljeno kot training, ki naj nas upozna z razmerami v snegu, ledu in granitu, bistveno drugačnimi od onih v domačem apnencu ali dolomitu. Malo preveč morilska se mi zdi zahteva, da naj se človek, ki ima Eckensteinove dereze morda prvikrat na nogah, spravi takoj nad ledene previse kje v severni steni Dent d'Hérens ali Matterhorna. — Da so pa naši uspehi tako znatni, so na eni strani vzrok prav izredne letošnje snežne razmere v vseh Centralnih Alpah, na drugi pa tudi naša izredna sreča v vremenski loteriji. Lepo vreme smo od doma s seboj prinesli, pa tudi pri odhodu odnesli. Do našega prihoda je bilo vsako podjetnejše alpinistično udejstvovanje skoraj nemogoče; saj je do dne, ko smo mi bili na Matterhornu, to modno goro, ki šteje obiske vsako leto po stotinah, obiskalo komaj osem partij. Na Dent Blanche ni prišel nihče, na ostalih vrhovih so pa obiskovalce kaj lahko prešteli. Razne stene, severne in druge, so imele letos dolgo časa mir; saj so še običajni dostopi predstavljali že resne ture. Šele v poznejšem poletju je lepó vreme razmere izboljšalo. Običajni »Hörnliweg« je radi njegove takratne zasneženosti in zaledenosti znan jeseniški plezalec ocenil z besedami: »Še nikjer mi ni bilo nerodno, tu pa.« To morem potrditi sam iz lastnega izkustva. Ob dostojnih razmerah pa pride gor malone vsaka gospodična, če se ji le preveč ne suče v glavi ali želodcu in če zna noge predstavljati tja, kamor vleče vodnikova vrv ali kar roka.

Prav značilno za letošnje razmere je neobičajno število nesreč, dan na dan. Eiger v Bernskih Alpah so morali itak »zapreti«. Tekom 10 dni je bilo v okolici Zermatta 14 mrtvih: 3 na Matterhornu, 3 na Dent Blanche; Zinalrothorn, Obergabelhorn in Allalinhorn so strli vsak po dva, dočim je dvojica sploh neznanó kje izginila; 36 let se ni zgodilo, da bi po običajni smeri na Matterhorn padel vodnik, dan pred nami pa se je; prav pred mojimi očmi je skala ubila neko nesrečno Angležinjo. Zermattska mrtvašnica doslej še ni nikdar videla naenkrat 6 mrličev.

Nesrečam je bila res največ kriva velika neprevidnost plezalcev samih, zlasti pa izredno neugodne razmere zbog sveže zapadlega snega in zaledenosti sten; toda tudi ob ravnanju vodnikov smo včasih strmeli! Naša stara tehnika: varuj korak za korakom, in to vsakogar posebej, je sicer zahtevala dvojne čase; toda varnost je bila kar največja, če se o kaki pravi varnosti v planinah sploh govoriti da.

Vežbalna ekskurzija plezalcev SPD je dosegla svoj glavni namen: Nudila je vrsti izmed naših najboljših plezalcev priliko, da se izvežbajo in preizkusijo v snegu, ledu in višinah velegorja, za kar jim domače planine ne zadostujejo, in da se na ta način pripravljajo za težke naloge in napore na samostojnih velegorjskih ekspedicijah, ki jih ima v programu Asociacija slovanskih planinskih društev. Program bomo, kljub zmigavanju nekaterih nergavih »alpinistov« tudi izvršili, če Bog da. Sreča junaška je tu!

Obzor in društvene vesti

Pregled planinskih časopisov.

Krásy Slovenska, krasotam Slovaške posvečena, v slovaščini pisana revija, ki jo izdaja tako zvana »Slovenska komisija« kluba čl. turistov. Letnik XV, št. 1—4. Revija prinaša skoro izključno članke iz Slovaške, ki slavé lepoto Tater in drugih gorskih predelov v slovaški zemlji. — Januarska številka vsebuje z lepimi slikami opremljeno reportažo o Mali Fari in članek o Postojni; piše ga Vojteh Benický, ki si je s podporo kluba ČST ogledal razne inozemske jame, med njimi tudi Postojnsko. — Sledi poročilo »Krasové komise« kluba (komisija za proučevanje Krasa in jam), ki je bila ustanovljena l. 1933 in ki ji načeluje prof. geologije na Karlovi univerzi v Pragi dr. Radim Kettner. — Druga številka poroča o »Deviškem hodniku v Domici«, znameniti jami na slovaško-ogrski meji in o zgradbi muzeja poleg Domic. Muzej vsebuje razne hidrografske in topografske karte, razstavo tipičnih kamenin slovaškega Krasa, prerez jame, nje živalstvo, rastlinstvo itd. — V marčevi številki čitamo o novih zimskih turah v Tatrah (po severni steni na Končito vežo, Gerlachovský štít po Martinovi cesti). Zanimiv je spis o turistiki v Javorinskem kraju (Vis. Tatra) in o Bystranski jami v Nizki Tatri. — Iz četrte številke naj omenimo končno seznam lepo sestavljenih tridnevnihtur po Slovaškem in nasvet za enotedenski izlet po vzhodni Slovaški, kratek opis romantičnega Spiškega kraja in vožnje po Černem Vagu in Vagu v lahнем čolnu nizdol do Liptovskega Hradka. — Revija »Krasý Slovenska« ima stalno rubriko: Poročila slov. Tujskoprometne zveze (Slovensky cudzinecky svaz) in prilogo Visoke Tatry, kjer prinaša vesti in poročila o raznih turah v tem gorovju in druge zanimivosti. Dr. A. B.

Nos Montagnes (Unsere Berge, Le nostre vette), organ Švic. ženskega alp. kluba, št. 1—5, 1936. Revija je pisana po večini v nemščini in francoščini; članki raznih avtoric pa obravnavajo predvsem Švicarske gore (Matterhorn itd.). Pogosti so tudi opisi daljših skupnih gorskih potovanj, ki jih tako poleti ko pozimi prirejajo posamezne sekcije kluba, tako zvani klubski tedni (tako v januarskem zvezku »grande course d'été de la section de Genève« ali v 2. številki klubski teden 1935 Nyon-ske sekcije itd.) Zanimiv prispevek N. Wegelin: Počitnice v Japonskih Alpah z lepim posnetkom divje-impozantne stene Koyari in opisom ture na Hodaka (3190 m). V istem zvezku (3) prijetna kramljanja: Romantika spalne vreče, obisk pri Guido Rey-u, pismo Guida Reya itd. — Iz poročila (v 4. št.) posnemamo, da ima ta ženski plan. klub 44 sekcij širom Švice in skupno 3885 članic (približno moč Osr. SPD). — V majskem sešitku opis ture po ledeniku Aletsch in po »Južnih Alpah« v Novi Zelandiji. Presenetljivo lepe so nekatere slike v reviji; opozarjam zlasti na

Dent Blanche (4, fot. Emil Gos) ali Gaberell-ove Maloja (naslovna št. 3) in istega slavnega fotografa na antične kraje spominjajoča »Marjälensee« proti ledeniku Aletsch (v 5. št.).

Dr. A. B.

Rivista mensile del Club Alpino Italiano. (1936.) — Januar: Omenja uspehe poljske ekspedicije v Kavkazu in poroča o Himalajskih načrtih Francozov. — Aiguille Noire de Peuterey, prvenstven vzpon po zapadni steni (izvedla sta ga Gabriele Boccalatte in Nini Pietrasanta 1.-2. avg. 1935). — Na meji možnosti (Punta Civetta), z vseni najmodernejšimi sredstvi izvedena, skrajno težka plezalna tura v severozapadni steni te gore (o ogromnih težavah živo pričajo slike in zlasti risbe). — Apuanske Alpe. — Gore in ledeniki v Pamirju (Lilli Khekova — Nordio), referat o knjigi Filipa Borchersa »Berge u. Gletscher im Pamir«, ki opisuje planinske vzpone in znanstveno delo nemško-ruske odprave v l. 1928. — Februar: Abesinske gore. Eugenio Ferzezi razpravlja splošno o abesinskih gorah ter razvija načrt za alpinistično osvojitve Abesinije, kjer je mnogo zanimivih in neraziskanih gorstev z značilnimi gorskimi oblikami. Glavna veriga se vleče v smeri sever-jug, vrhovi so povečini med 2000 do 3200 m, vendar je precej vršacev, ki presegajo 4000 m (najvišji vrh v Abesiniji je Ras Dascian, 4620 m, v skupini Semien). — Pic Gaspari v Dauphineji (3882 m), prvenstveni vzpon po južnovzhodnem grebenu. (Giusto Gervasuti.) — Prvenstveni vzponi v Masinskih gorah (Monti del Masino). — S smučmi v centralnih Aurinskih Alpah (Alpi Aurine Centrale). — Zapadna stena Krna (Monte Nero). Iginio Gobessi pripoveduje o prvem italijanskem vzponu po zapadni steni na to goro, ki jo je, kolikor je mogel avtor dognati iz poročil dr. Kugyja, dr. Tume in dr. Kalteneggerja, kot prvi preplezal že v l. 1924. ali preje dr. Jug; ta pa ni objavil nikakega opisa svoje ture. (Spisu je priložena lepa slika Krna, A. Negro, Tolmin.) — Duševnost gore. I. Evola razmišlja o globljih odnosih človeka do gorske nature in do gorā. — Nedelja na Etni. Smučarski izlet na ognjenik. — Potovanje v Minya Gongkar. Lilli Khekova — Nordio poroča o ekspediciji Armolda Heima in njegovih kitajskih spremljevalcev po velegorju kitajskega Tibeta (1929) in o knjigi istega avtorja, ki nosi gornji naslov in v kateri popisuje svoje doživljanje in pota v tej zemlji. — Marec: Medicina in alpinizem: Gorska bolezen (prof. dr. Mario Nizza). — Vzhodna stena Aiguille de la Brenva, popis prvenstvenega vzpona, ki sta ga izvedla 16. avg. 1934 Gabriele Boccalatte in gdč. Nini Pietrasanta. — Prva vojna podjetja v skupini Adamello. Avtor pripoveduje o pričetku borb v tej gorski skupini med svetovno vojno. — Piz Sesrenna (Retiške Alpe): Smučarska monografija te pokrajine, ki ima vrhove nad 3000 m. — Veriga Atlasa in lepota te zemlje. — Prvi naskok na Pico Italia (5620 m) in poskus vzpona na Huayna Potosi (6250 m). Valentino Pizzotti slika navedene ture v Kordiljerih Bolivije. — April: Radiofonična zveza med planinskimi zavetišči. Club Alp. Ital. je pričel v svojih kočah ustanavljati radio-oddajne in sprejemne postaje, ki so se zelo dobro obnesle v službi planinstva. — Emilio Comici: Plezanje v Olimpu. Avtor pripoveduje o svojih znanih prvenstvenih vzponih na Mitiko in Stefani (Zevsov tron) v Grčiji; ture je izvedel v družbi naše rojakinje ge. Ane Escherjeve. — Alpe in Rimljani. Historična studija o odnosih starih Rimljanov do gora. — Il Collaspro (3272 m) v Aurinskih Alpah. — Na Ortler (3899 m), po severozapadni steni. Nov vzpon Emila Taddei preko te slavne stene, ki je visoka okrog 1300 m in ena največjih v Alpah. — La Cordillera Blanca: Lilli Khekova — Nordio, znana italijanska alpinistka (češkega rodu), poroča o knjigi P. Borchersa: Die weiße Kordillera, in o ekspediciji njegove nemške skupine v l. 1932. Sijajne fotografije kažejo gorske like, ki po močenoosti ne zaostajajo za himalajskimi vršaci (Huascarán 6768 m, Chacraju, okrog 6000 m, Chopicalqui 6400 m etc.). — Zavarovanje planinskih koč pred strelo (s slikami). — Kibo, grob Menelika II. Sergio Montano pripoveduje o pokopu abesinskega kralja Menelika II. v žrelu ognjenika Kibo, glavnega vrha v Kilimandžaru.

Dr. A. B.

Hrvatski planinar. Št. 7-8: Dr. Radivoj Simonović nadaljuje svoja iz mnogoletne prakse posneta izvajanja, »kako naj hodimo, kaj naj jemo in pijemo v planinah«: hodi pametno, ne renimiraj; v Slovenskih planinah je za prehrano preskrbljeno kakor v mestu (hotel »Kozorog« (!) ob Boh. jezeru, str. 194, je lapsus calami), drugod slabo. — Plezalnim vzponom na Klek

so posvečeni trije članki (Marijan Dragman, Prvenstveni vzpon čez jugovzhodno steno; Vjekoslav Čubelić, Dovršitev HPD-smeri, prvenstveno; Slavko Brezovečki, Novi izstop iz Dragmanove smeri na sam vrh Kleka, prvenstveno). — Zvonko Lopota opisuje vodeno jamo pri Sinju, Zora Put pa se živo spominja smuškega tečaja na Kredarici. — Dr. Fr. Bučar poroča o vseslovanjskem turističnem kongresu v Sofiji leta 1910 — o izrazitih početkih današnje Zveze in Asociacije. — M. Kusijanović opisuje poset jame Šipun pri Cavtatu. — Glavni del dvojne številke pa zavzema celotni zapisnik o zadnji redni glavni skupščini HPD; velika organizacija ima kajpada svoje težkoče, ki pa jih smotrni delavci obvladujejo; uspeli bodo tudi z velikopotezno gradnjo Tomislavovega Doma. — Na umetniških prilogah sta sliki: Suha Rečina pod Risnjakom (foto dr. I. Horvat) in Oštre pri Samoboru (foto dr. J. Poljak); v besedilu sta dva posnetka k člankom o Kleku in tri slike dr. R. Simonovića, na naslovni strani dva mladeniča, ki zaznamujeta pot (foto V. Horvat); ista slika je v besedilu 9. štev. na str. 284.

9. štev.: Tu zaključujeta svoja članka dr. Simonović in M. Kusijanović, vsak s tremi slikami v besedilu. V članku »Favna naših planin« razpravlja Zlatko Milković o nekaterih izrazitih zastopnikih planinskega živalstva; zaslužni spis oživlja šest slik. — Prof. Umberto Girometta govori nazorno o lepoti otoka Brača (dve sliki). — Dušan S. Krivokapić odgovarja dr. M. Pražiću na njegova izvajanja o planinstvu. — Ljubeznivo kramlja Agata Truhelka o svojem dvotedenskem bivanju v Roblekovem Domu na Begunjščici; take planinke so posebno dobrodošle. (V besedilu je tudi lastna fotografija vrha.) — Med društvenimi vestmi je topel nekrolog zaslužnemu bivšemu predsedniku HPD podružnice »Martinščak« v Karlovcu, Milanu Zemljaku (Vladimir Blašković), seznam zaznamenovanih potov na Velebitu, na platnicah poziv, naj vsak član HPD po 1 dinar na mesec žrtvuje za Tomislavov Dom, dokler se stavba ne izvrši in stroški niso poravnani. — Umetniški prilogi sta: Zavižan v Velebitu (foto dr. H. Emili) in Lička Pleševica (foto dr. I. Horvat); na ovitku je Lj. Griesbacha živa slika Plitvičkega jezera — Sastavci.

10. štev.: Josip Plaček opisuje, kako je hodil — res ves čas peš hodil — od Sušaka do Sarajeva (s 3 slikami). — Dr. Fran Kušan objavlja o varstvu planinskih rastlin na Hrvaškem svoj referat, ki ga je imel na kongresu Zveze planinskih društev letos v Sarajevu; v zvezi z zaščito rastlin pa naj bi se tudi določili prirodni parki in negovali planinski vrti. — Inž. Josip Ledvinka poroča, kako je, potujoč sam, pristopil na Visitor nad Plavskim jezerom (2 sliki). — V posnetku se poroča o vzponskem poskusu na Mt. Everest leta 1935. Med društvenimi vestmi zavzema največ prostora poročilo o živahnem delovanju upravnega odbora HPD matice. — Zvezku sta pridejani 2 umetniški prilogi (Badanj — foto V. Novak, Degenja Velebita — foto dr. I. Horvat); na naslovni strani je Strogir v Južnem Velebitu (foto dr. J. Poljak), v besedilu na celi str. 312 prizor s Plitvičkih jezer (foto Lj. Griesbach). J. T.

The Alpine Journal. V rokah imamo tega najrepreszentativnejšega angleškega alpskega časopisa letnik XLVII, maj 1936, štev. 252. Časopis izhaja polletno v Londonu, v obliki nevezane knjige, tiskane na finem, trpežnem papirju, opremljene z mnogostevilnimi, izredno posrečenimi in zanimivimi fotografijami. Vsaka knjiga ima pred članki krasen koloriran bakrotisk, vedno iz kake znamenite zbirke; sedanja številka n. pr. razgled iz Lausanne. Urednik letnika je E. Strutt, istočasno predsednik Alpine Cluba. Knjiga obsega 216 strani (13 člankov); v posebni brošurici je dodano kazalo vsebine obeh števk iz l. 1935.

Pred članki je v tej knjigi natisnjena sožalnica članov Alpine kluba angleškemu kralju in kraljici-vdovi Mary radi smrti kralja Jurija.

Prvi referat je E. Shiptonov o rekognosciranju Mt. Everesta 1935 kot preludij za veliki poizkus v l. 1936, z namenom, da se dožene, kakšne so za časa monsuma snežne razmere v najvišjih višinah ter, ali bi naskok bil mogoč tedaj ali pozneje; nadalje raziskovanje alternativnih smeri, stanje ledu na N. Colu, preizkušnja novega moštva in aklimatiziranje, proučevanje najvažnejšega vprašanja o prehrani in opremlitvi, ter zlasti o izdelavi stereo-fotogrametičnega načrta pokrajine okoli Mt. Everesta. Med drugim izvaja avtor, da je najidealnejše število za naskok šest Evropejcev; saj nobena večja skupina ni izpolnila svojega namena v Himalaji. Nadalje se ugotavlja, da je najidealnejši čas v letu z največjo možnostjo, da se doseže Mt. Everest, kratko razdobje med koncem

zimskih viharjev ter prihodom monsuma. Največji problem pa ostanejo težave, ki jih je treba premagati zadnjih 2000 čevljev do vrha. Spis je sijajno ilustriran; 8 celostranskih fotografij.

Howard Somerwell navdušeno, duhovito in s finim humorjem podrobno opisuje plezanje po pogorju Tater. Imponira mu ljubeznivi sprejem od strani Čehov, ki niso razumeli besedice njegovega jezika, in vprašuje, kako bi pač na angleških planinah bil sprejet Čeh, ki bi ne imel pojma o angleškem jeziku...

Občuteno in pretresljivo opisuje kot očitavec Carson Roberts tragedijo Emila Rey (ponesrečil se v Aiguilles). — Sledi J. Longlandovo obsežno in izčrpno poročilo o odpravi na saneh v pogorju Watkins in deželo Rasmussen, pogorje, ki ga je odkril Gino Watkins septembra 1930 na izvidnem poletu z aeroplanom (Danska vlada ga je imenovala po njem), to je največja gorska gmota na Grenlandu in verjetno najvišji vrh Arktika. — J. Montgomery v kratkem, bogato ilustriranem članku slika svoje prve vzpone od Tur do Bernine, C. Wyatt pa na Zillertalske Alpe. Ne bomo se globlje spuščali v nam vsem dobro znane (morda v originalnih čitane) prevode opisov vseh treh prvenstvenih vzponov na Severno steno Grandes Jorasses od 1. Rudolfa Petersa, 2. R. Chaboda in 3. L. Steinauerja. (Illustr.) — W. Wood stvarno piše o svoji uspešni odpravi in o vzponu na Mt. Steele, 5073 m (po polkovniku Steele od gorske policije), glavni vrh ob Yukon-razvodju v Kanadi, približno 40 milj sev. od Mt. Logana. (Illustr. in načrt.) — W. Heybrock je napravil že drugo kavkaško potovanje (Zej, Zea ledenik, Skaski ledenik, Zea-pogorje), sam samcat; riše ga v članku, ki je opremljen z izbornim načrtom in eno izredno veliko ter manjšimi ilustracijami. Kot pendant mu sledi prevod R. Schwarzgruberjevega opisa (D. u. Oe. Alpenvereina) ekspedicije v Kavkaz 1935, ki jo je uspešno vodil on sam, in sicer na Sagan, Diksu itd. (illustr., skice) — eden najzanimivejših in najstvarnejših člankov. — R. Lawder nas seznaja z dosti težavnim, a uspešnim vzponom svoje male odprave na Istor-O-Nal 1935, 24.271 čev. visok vrh v Tirich Mir skupini Chitral sekcije v Hindu Kušu. Omenja, da je tu gotovo še čez 100 nad 20.000 čev. visokih vrhov nepreplezanih; eden glavnih vzrokov tiči v silnem praznoverju in strahu domačinov pred duhovi v gorah, ki se je še stopnjevalo radi številnih nesrečnih slučajev pri plezalnih poizkusih zadnjih 2 let. (Illustr., velika skica.)

Na kratko riše svoje izkušnje pri odpravah na nepoznate vršace in prelaze dolin Lutkuh in Hunza (dotokov reke Chitral) R. Schomburg (Il.). — Nekam čudno nas dirne — kakor da ne spada sem — prevod E. Monod-Herzenovega razmišljanja o vznemirjajočih vidikih modernega hribolastva, kjer navaja avtor več znanih slučajev nezgod in smrti v planinah, povzročenih iz malomarnosti in netovarištva. Med drugim pravi: »...Prej so ideja čvrstega in dobrega tovarištva, temeljit smisel dolžnosti, bili viri zvestobe med planinci. Dandanes, žal, postajajo slučajji brezsrčnosti splošni, da ne govorim o brezobzirnem omalovaževanju življenja drugih. Od takšnega zane-marjanja osnovnih načel je le korak do absolutne samopašnosti in smrtnega sovraštva...« Citira tudi Guido Reya: »... Nihče naj se ne bavi z visokim planinstvom, ki ni prepojen z najvišjo moralno poštenostjo ter si ni istočasno v svesti svoje popolne odgovornosti. Zapustiti izčrpanega tovariša, je isto ko storiti najtežji in najstrašnejši alpski zločin...« Družba ostani skupaj, se vračaj skupaj... Pa ne, da bi o tem morali govoriti tudi pri nas?... Apage!

S tem so končani članki. Sledijo različne beležke (učinki višinskega zraka...), kritika razstave fotografij v Alp. klubu 1935, spomenice umrlim članom (posebno topla in obsežna velja Guidu Reyju), različne ekspedicije (na Mt. Blanc, v Berner Oberland, Ande — par smelih ilustracij), društveno poročilo Alp. kluba iz N. Zelandije. V obzoru se ustavimo pri izredno topli oceni dr. Kugyjeve knjige: »Anton Oitzinger: Ein Bergführerleben«, češ: »Med številnimi pisanimi nekrologi hvaležnosti in srčne vdanosti, ki so kakor mejniki v zgodovini Alp, ni dostojnejšega izpričevala medsebojnega spoštovanja in lojalnosti, ki ga navdahnjejo vsa tako velika alpinska prijateljstva...« — Seznam knjig in novih pridobitev knjižnice (med njimi vidiš tudi naš Planinski Vestnik in Hrvatskega planinarja) ter ožje društveno poročilo zaključujejo to krasno številko.

Milka M. T.

Rajko Ložar: »Slovenske planine v risbi in sliki«. To razpravo, ki je izšla v skupni 7.—9. štev. »Planinskega Vestnika«, je Slov. Planinsko društvo v Ljubljani izdalo v posebnem odtisu, ki se dobiva v pisarni S. P. D. za 8 Din. Lično brošuro v krepkem ovitku priporočamo vsem, ki se zanimajo za to, kako je izza Valvasorja vstajal in rasel smisel za planine sploh in posebej za njihovo slikovito lepoto.

Brošura je zbudila tudi v inozemstvu pozornost. Tako je o njej A. Magr v »Prager Presse« 22. avgusta t. l. pisal zelo laskavo; med drugim pravi: »Ložar svoje snovi ni obdelal na običajni način, kakor se to obično dogaja, ne da bi se avtor dvignil nad merilo kake bolj ali manj posrečene šolske naloge; on izhaja temveč od jasnih metodoloških razmotrivanj, ki točno obmejujejo snov in vsebino njegove študije. V ospredje je tokrat postavil gore in ne umetnost, katero namerava obravnavati pri drugi priliki. S tega vodilnega vidika se peča v prvem poglavju z Valvasorjem... Potem obravnava kartografska in topografska dela 18. stoletja in prikazuje gorovja Slovenije v 18. in 19. stoletju sem od praga najnovejšega časa; njim se namerava posvetiti pri drugi priliki. Ilustracije so dobro izbrane. — Nedvomno je Ložar mož za to, da bo obdelal snov v obsežni monografiji, po zgodovinskih in duhovnorazvojnih smernicah, kakor jih je napovedal, in z uvaževanjem razvoja čuta za naravo.« J. T.

Rudolf Badjura. Kleiner Führer durch Slowenien. 2. izdaja. Ljubljana-Maribor, 1936. Mala 8, str. 234. Založili Tujsko-prometni zvezi (Putnik) v Ljubljani in Mariboru. Cena 15 Din. — Priročna, trdno broširana, dobro obrezana, vsebinsko bogata, s preglednim zemljevidom Slovenije ter s 47 slikami (2 sta barvni: Rogaška Slatina in Bled) opremljena in izredno poceni knjiga je izboren preglednik vseh krajevnih, v glavnem tudi prosvetnih, zgodovinskih in gospodarskih znamenitosti naše Slovenije, kajpada z omejitvijo na našo državo; zemljevid pa obsega vse ozemlje, kjer prebivajo Slovenci. Vodnik je sicer splošen, uvaža pa v izdatni meri naše planinstvo; saj je Slovenija gorata dežela in kot taka vpeljana v svetovno poznanstvo.

Taka knjiga je bila nujno potrebna; izvrstno bo služila tujcu, ki pripotuje v našo Slovenijo; zatekel se bo k njej tudi Slovenec, ki v svojem jeziku nima enakovrstnega pripomočka. Dobili smo za naše kraje posebnega Baedekerja, in več nego njega: naš neumorni vodniški polihistor Badjura je s to svojo dvanajsto, turizmu — v najširšem pomenu — posvečeno knjigo kronal svoje sestavno delo te vrste. Knjiga se v naslovu sicer predstavlja le kot druga izdaja; vendar je napram prvotni skromni brošuri čisto novo delo, ki je na sedanji obseg naraslo zaradi bujno se razvijajočega tujskoprometnega pokreta in njemu služočih novih in obnovljenih naprav. Vse priznanje zasluži tujskoprometni zvezi v Ljubljani in Mariboru, da sta v podporo svojih, dobrobitu Slovenije služočih nalog zamislili in omogočili izdajo prav takega slovstvenega pripomočka; z zadovoljivim uspehom pa ga je mogel sestaviti v kratkem roku pač le g. Badjura. Prednost Badjurovih vodnikov je ta, da zna ogromno množico stvarnih podatkov, ki jih je sam nabral in na licu mesta preizkusil, v nanizanju osvežiti z živo, iz čustva izvirajočo besedo, s sugestivnostjo svoje zamisli, ko n. pr. govori o Srednjem Vrhu, o Bohinju, Gorenjski, Triglavu; kdor je bolj trezne narave, temu se bodo morda tu in tam zdeli superlativi odveč.

Zasnova knjige je praktična in vsebinsko zelo posrečena. Po kar poetičnem uvodu in po splošnih napotkih sledi topogeografski glavni del, ki mu je dodan seznam avtobusnih prog in na koncu obširno abecedno kazalo. Preglednost povečajo, poleg razdelitve v poglavja, ob straneh pripisane paragrafne številke; kazalo pa se ne nanaša na te, ampak na strani knjige. Topogeografski del se loči v dve skupini, v Posavje in v Podravje; opis sledi v obče železnicam, sploh prometnim progam. Imeni obeh skupin se ne krijeta popolnoma s porečjem Save, oziroma Drave; iz praktičnih, nekaj tudi iz zgodovinskih razlogov se Posavje omejuje na Gorenjsko, Dolenjsko in Notranjsko; v Podravje pa se uvršča tudi vse porečje Savinje (Celje, Solčava, Šoštanj, Dobrna) in Rogaška Slatina.

Jezikovna stran je zelo vestno izdelana; pomisleke imamo proti »unter fremdem Etikett« (str. 134). Krajevna lastna imena so za našo državo slovenska; ponekod jim je v oklepaju pristavljeno nekdanje nemško soime (n. pr. Zvezda — Sternallee, Gorenjsko — Oberkrain). Na odtujenem ozemlju pa je v oklepaju slovensko ime, n. pr. Vellach (Bela), Eisenkappél (Železna Kapla). Popolne do-

slednosti ne pričakujemo; na str. 21 se Notranjska razlaga kot »Karst« (drugod pravilno Innerkrain). Našemu nenavajenemu ušesu se nekatera imena glase čudno; n. pr. Bleder See, Bohinjertal. No, če Italijani v službenih reklamah za Nemce pravijo Comer See (poleg Gardasee), se opravičuje tudi Bleder See; pri Bohinju, ki je sam dolina in ne le podstava za njeno ime, bi lahko ostali pri samem imenu (brez »Tal« ali kvečjemu s pristavkom spredaj). Sicer, kdo pazi na take stvari?

Poznamo Badjurovo vestnost pri izberi in pisavi naših domačih krajevnih imen; predvsem mu je merodajno, kar sliši iz ust domačinov. Tako piše Črncevec (29, 161), ker ondotni prebivalci res tako govorijo (ne Črnivec, kar se običajno piše); uvedel je za Kamniško sedlo ime, ki je bilo običajno na kranjski strani, namreč Jermanova Vrata (25, 30). Badjura piše Babin Zob (40, 58, 64); rajnki Alfonz Mencinger pa mi je o tem imenu zatrjeval, da je udomačen le Babji Zob; tako ga tudi splošno pišemo. Ne kaže izpreminjati, kar je že udomačeno, zlasti ne, kar je bilo od nekdaj edino, pravilno in domače. Zato ne razumemo, kako se je na dveh mestih (138, 190) za poštene, stari, domači obmejni Kozjak vtihtapila barbaruša Kobansko, ko se vendar na vseh ostalih mestih na str. 190—194 govori le o Kozjaku in je pisatelj sam izdal svojo lično in točno knjižico »Kozjakovo pogorje«. Morda je to le lapsus calami ali tiskovna pomota, ki se pri tisočih imen in podatkov lahko — in se — vsaki knjigi pripeti. Zapisal sem si: Vurbek (157, Vurbek 287), Mrzlica (visoka 119 m na str. 126, namesto 1119 m, a 1051 m na str. 158); na str. 131 se 3. vrsta od spodaj začneja z »Während der«, a se nikjer ne nadaljuje; na str. 53 »nicht zu verwunden« (namesto verwunden); v Mariboru je hotel »Orel« (ne »Črni orel« str. 219); je li Dravo pri Mariboru res smatrati za plovno (str. 154)? Naš avtor piše Kranjski Storžec (72), pa Pristovnikov Storžič (80), pač namenoma, ker se v Kranju poleg Storžiča sliši tudi Storžec; naša običajna pisava pa je v obeh primerih Storžič.

Slike bi mogle biti boljše; očitek pa ne zadene pisatelja in sploh izgine v vseh ostalih odličnostih te znamenite knjige.

Dr. Jos. Tominšek.

F. S. Copeland and M. Debelakova, A Short Guide to the Slovene Alps (Jugoslavia). Kleinmayr & Bamberg, Ljubljana 1936. — Ta »kratek vodnik po Slovenskih Alpah«, namenjen — kakor pravi podnaslov — za angleške in ameriške turiste, je na zunaj skromna, solidno broširana knjižica žepnega formata (128 strani), z le eno sliko, a ta je sijajen posnetek Triglava iznad severne stene (Cveto Svigelj); vsebina pa je bogata in kaže vso praktično preizkušnost in predmetno znanje obeh odličnih pisateljic, teh svojevrstnih, samoniklih planinskih posestrim visoke kulture, dosledne volje in jasnega, naprej obrnjenega pogleda. Ako je prof. F. S. Copeland s svojimi osebnimi zvezami, posebno pa s svojo toplo knjigo »Beautiful Mountains« Britance na prav umetniški način upoznala z našimi planinami in ji je spretno pri tem sekundirala s članki in predavanji (v Angliji) naša M. Debelakova, sta pri tem vodniku zbrali prav vse, česar na praktičnem planinskem potovanju v Slovenskih gorah potrebuje in pričakuje Anglež. Izbira, sestava in podajanje, vse je tako spretno in preudarno, strokovno, pa tudi živo, da se moremo na knjigo odzvati le s priznanjem in — v imenu slovenstva — z zahvalo. — Posebno hvaležno mora pisateljicama biti naše Planinsko društvo; saj so vse njegove naprave stavljene v ospredje in z vso vabljljivostjo opisane prav do najnovejše dobe, do Doma na Komni. Praktično in obenem simpatično je posebej, da knjižica nima nikakih zemljevidov — saj so taki, vodnikom pridejani priložnostni zemljevidi navadno le za prvo silo — ampak da opozarja na priročne zemljevide SPD, češ da so pregledni in izredno poceni; zato je knjigi pridejan seznam znakov, ki so uvedeni v te naše zemljevide, in so ti znaki v angleščini pojasnjeni. V posebni tabeli so našeta vsa planinska zavetišča SPD, s potrebnimi podatki o njih.

V splošnem delu so navodila za dopotovanje, za valuto, jezik, prenočevanje, prehrano, planinsko opremo, za planinske vzpone; ne pozabijo se niti sredstva proti solnčarici i. dr., skratka, res vademecum. — Po naštetju naših planinskih skupin sledi točen opis tur v vse važnejše planinske kraje in na vse pomembnejše vrhove; opisi so živi in dovolj obširni. — Imenoslovje je neoporečno, izključno domače in se dobro prilega angleščini, n. pr. Lake of Bled, Lake Bohinj. — Na koncu knjige je kratko navodilo, kako se slovenske črke izgovarjajo, in na 8 straneh zbirka besed in izrekov, ki jih potnik potrebuje v občevarju z

domačini, pojasnjenih z angleško pisavo; n. pr. hiša (heesha), dve uri (dvay ooree), sneg (snaig), slivovka (sleevouka), jajce (yitsie), cepin (tsepeen), drevo (drayvow).

Uvaževane so Karavanke, Julijske, Kamniške, Savinjske, Pohorje, Zasavje, Gorjanci, Notranjsko, Polhograjski Dolomiti in Ljubljana z okolico. — Knjiga bo inozemcem nedvomno dobro služila; priporoča se tudi domačinom; potrudijo se naj, da bodo zaslužili simpatijo, s katero se tu o njih piše. Dr. J. Tominšek.

Tako se postopa proti uničevalecem planinskih cvetk: V začetku avgusta t. l. je izvestni A. K. pod Bogatinom s koreninami izruval večjo količino planik, ki so, kakor znano, po zakonu zaščitene. Sresko načelstvo v Radovljici ga je z razsodbo z dne 10. sept. t. l., št. 10218, radi prestopka po § 3, točka 21, zakona o varstvu redkih živali in rastlin, kaznovalo z globo 100.— Din, oziroma za primer neizterljivosti z dvodnevni zaporom.

Dosedanje izkušnje so pokazale, da se s samim zakonom in z nujnimi prijaznimi pozivi na obzirnost in dostojnost vseh, ki zahajajo v planine, dosežejo prav neznatni uspehi v varstvu zaščitene planinske flore in favne; ne preostajajo druga sredstva, nego s krepko pestjo zgrabiti prestopnike, kakor je to storilo sresko načelstvo v Radovljici. Za ta dobri zgled, ki ga naj vse pristojne oblasti posnemajo, so mu planinci hvaležni.

SPD samo bo vse prestopke proti varstvenemu zakonu brezobzirno prijavilo v kaznovanje, v svojem krogu pa poskrbelo, da se krivci ožigosajo, kakor zaslužijo.

Jugozahodni raz Turske gore sta 21. junija 1936 preplezala Janez Presl in tovariši mu Drago Rostan v varianti Režek-Modečeve smeri, s prvenstvenim značajem pri vstopu pod velikim kotlom na levi strani grebenovega podstavka, dobro vidnega od Žagane peči.

Nesreča avstrijskega planinca v Savinjskih Alpah. — Dne 15. avgusta t. l. se je na povratku s Skute težko ponesrečil mlad avstrijski turist, Dunajčan Ulrich Mölzer. Ustavil se je pri studencu pod strmo steno, kjer ga je iznenadil kameni plaz in ga močno poškodoval na glavi. Trije sopotniki, isto tako iz Avstrije, so ostali pri ponesrečenem tovarišu; naši planinci, ki so prišli tod mimo, pa so pozvali reševalno postajo SPD na Okrešlju. Ponoči okrog 23. ure je odšla z Okrešlja reševalna odprava, katere se je poleg Jake Robnika, oskrbnika Frischaufovega Doma, udeležilo še osem drugih reševalcev. Po vsenočnem trudu so prenesli ponesrečenca skozi Turski Zleb na Okrešelj in naprej v Logarsko dolino. Tam ga je čakal reševalni avto, ki ga je prepeljal v celjsko bolnišnico.

Iz Sinče vasi na Koroškem, kjer je Mölzer v zadnjem času prebival, smo prejeli sledeče pismo z dne 18. avgusta t. l.: »Tovariši v Savinjskih Planinah tako tragično ponesrečenega planinca Mölzerja izražajo svojo srčno zahvalo vsem planinskim prijateljem, ki so na tako nesebičen način pomagali pri silno težavnem nočnem reševanju ponesrečenca. Prav posebno pa se zahvaljujemo onim trem gospodom iz Ljubljane, ki so prišli prvi na kraj nesreče, alarmirali več ur oddaljeno reševalno postajo in nam bili z nasveti in z dejanji v pomoč kot iskreni planinski tovariši. — F. Kania, član D. u Oe. Alpenvereina Kühnsdorf (Sinča ves).« U. Mölzer je po 14 dnevem zdravljenju v celjski bolnišnici odšel v Gradec v nadaljnjo zdravniško nego. Kljub težkim poškodbam ni nevarnosti za njegovo življenje.

Uroš Zupančič — mož. Dne 20. septembra se je poročil z Murko Marinko, našo brhko znanko iz filma »Triglavske strmine«. Vrlemu planinskemu paru bodi sreča vedno prisojna — in jima, pogumnima, bo!

Važni dogodki v našem planinskem življenju se zaradi obilega gradiva morejo v tej številki samo omeniti: posvetitev kapele sv. Cirila in Metoda na Peci, Marijine kapele v Planici, kapele na Pokljuki, razglednega stolpa na Velikem vrhu nad Slov. Bistrico; otvoritev impozantnega Doma na Komni; planinske proslave: pod Bočem, ob Pavličevem stolpu pri Sv. Pankraciju, 30-letnica Kamniške kočice na Sedlu; smrtne nesreče (Egon Lettner in Savo Domicelj v Trigl. steni, Jos. Pfenning istotam, Srečko Vavpotič v Kalški gori, Vid Janša in Mladen Mikšič pod Podi). Tudi »Antibarbarus« se odloži.

Dom na Komni 1520 m

nad Bohinjskim jezerom

železniška postaja Bistrica Bohinjsko jezero,

avto zveza do hotela Zlatorog avtopodjetja Ažman za tri osebe Din 45.—, vsaka nadaljnja oseba Din 15.—. Nosači od Zlatoroga v Dom na Komni za nahrbtnik do 10 kg in smuči Din 30.— za eno samo osebo, sicer Din 20.—, ako sta vsaj dva turista. — Centralna kurjava, električna razsvetljava, topla in mrzla voda. 4 sobe z eno posteljo, 12 sob z dvema posteljama, 8 sob s 4 posteljami, 2 moški in ena ženska skupna spalnica po 8 postelj. Jedilnica za 120 oseb s pogledom na Bohinjsko jezero. Celodnevna penzija od Din 52.— do 68.—.

Pri sedemdnemnem ali daljšem bivanju imajo nečlani ugodnosti članov, člani S.P.D. pa še izreden popust. Železniške ugodnosti.

Za 12 dinarjev Vam nudi priročni žepni

zimsko-sportni koledar

v okusni in trpežni vezavi s svojo vsebino na 170 straneh:

Bogato ilustriran koledar 1937 / Pregled zimsko-sportnega delovanja 1936 / Ilustrirana smuška tehnika / Ilustrirana zimsko-alpinska tehnika / Pregled zimskih tur v Sloveniji / Oprema turista-smučarja / Obmejni turistični promet in vozne olajšave / Olimpijada / Nega smučk — maža Lovska tabela / Prva pomoč v nezgodah / Vozni red / Karto smučarskih potov, planinskih postojank in prometnih zvez v Sloveniji / Letošnji smuški program itd.

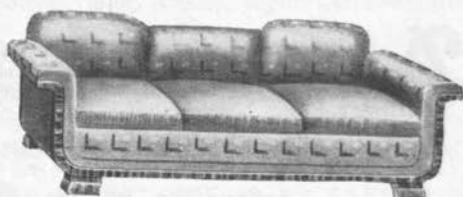
Smučarji-planinci, nabavite si edini slovenski sportni almanah!

Naroča se proti prednakazilu Din 14, ali po povzetju v upravi »ZIMSKO-SPORTNI KOLEDAR«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 3

Na željo Vam pošljemo položnico — Koledar izide v začetku novembra

**TAPETNIK IN
DEKORATER**

STROKOVNO
POLAGANJE
LINOLEJA

AVGUST KOBILKA LJUBLJANA
TYRŠEVA C. 36

GOSTILNIČARJI
GOSPODINJE
KUCHARICE
NEVESTE

Oglejte si bogato zalogo dobre kuhinjske posode
in pribora za kuhinjo pa tudi jedilnega orodja
»Ne rjavi«

Franc Golob
Ljubljana, Wolfova ulica

Špeciialna zaloga kuhinjske posode in gospodinjkega pribora

DEŽNIKI

Ustanovljeno leta 1859

NA MALO
NA VELIKO

L. MIKUŽ
Ljubljana, Mestni trg 15
Telefon 22-82

Use tiskovine

Vam dobavlja lično in po zmernih cenah

Tiskarna Merkur d. d.
Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23

LASTNA ZALOŽBA: Službeni list kraljevske banske uprave
Dravske banovine, Trgovski list, Zbirka zakonov in
uredb, Mala knjižnica i. t. d. — Zahtevajte seznam!

Pozimi oskrbovane planinske postojanke Osrednjega društva SPD v Ljubljani.

Dom na Komni: Glej oglas!

Hotel Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru, 523 m, 44 kurljivih sob, kopalnica, pošta, telefon in telegraf. Prenočnina Din 10—20. Celodnevna prehrana pri večdnevnom bivanju Din 45—55. Ob hotelu umetno drsališče. Stalni smučarski tečaji.

Hotel Zlatorog ob Bohinjskem jezeru, 523 m, 14 kurljivih sob. Prenočnina od 12 do 15 Din v sobah, na skupnem ležišču od 6 do 12 Din. Kopalnica. Celodnevna prehrana pri večdnevnom bivanju od Din 35 do 55 dnevno.

Koča pri Triglavskih jezerih, 1683 m, oskrbovana od 15. 3. do 15. 5., za božične praznike po predhodni prijavi vsaj pet oseb za več dni. — 9 kurljivih sob, 24 postelj, skupno ležišče za 15 oseb. Prenočnina za člane na skupnem ležišču Din 10.—, v sobi Din 20.—, za nečlane skupno ležišče Din 15.—, v sobi Din 30.—. Celodnevna prehrana pri daljšem bivanju Din 35.— dnevno.

Triglavski dom na Kredarici, 2515 m, oskrbovan od 15. 3. do 15. 5., 10 sob, 20 postelj, kurjeno skupno ležišče za 25 oseb. Prenočnina za člane na skupnem ležišču Din 10.—, v sobah Din 20.—, za nečlane na skupnem ležišču Din 15.—, v sobah Din 30.—. Celodnevna prehrana pri daljšem bivanju Din 40.— dnevno.

Staničeva koča, 2332 m, oskrbovana za božične praznike od 20. 12. do 6. 1. ter od 15. 3. do 15. 5., 4 kurljive sobe, 13 postelj, dve kurljivi skupni ležišči za 16 oseb. Prenočnina za člane na skupnem ležišču Din 10.—, v sobah Din 20.—, za nečlane na skupnem ležišču Din 15.—, v sobi Din 30.—, celodnevna prehrana pri daljšem bivanju Din 40.—.

Erjavčeva koča na Vršiču, 1515 m, oskrbovana ob sobotah, nedeljah in praznikih ter dnevih pred prazniki od 15. 12. do Velike noči, 15 postelj v kurljivih sobah. Prenočnina za člane na skupnem ležišču Din 10.—, v sobi Din 20.—, za nečlane na skupnem ležišču Din 15.—, v sobi Din 30.—. Celodnevna prehrana pri večdnevnom bivanju Din 35.— dnevno.

Dom na Krvavcu, 1700 m, oskrbovan celo leto, 6 kurljivih sob, 13 postelj, skupno ležišče za 20 oseb. Prenočnina za člane na skupnem ležišču Din 6.—, v sobi Din 15.—, za nečlane na skupnem ležišču Din 12.—, v sobi Din 30.—. Prehrana pri daljšem bivanju dnevno Din 30.—.

Koča na Veliki Planini, 1558 m, oskrbovana celo leto, skupno ležišče za 42 oseb, prenočnina za člane Din 8.—, za nečlane Din 16.—. Prehrana pri daljšem bivanju dnevno Din 32.—.

Dom v Kamniški Bistrici, 610 m, celoletno oskrbovan, 17 postelj v petih kurljivih sobah, 24 skupnih ležišč. Prenočnina za člane v sobah Din 15.—, za nečlane Din 30.—.

Pripomba: Pri več kot petdnevnom bivanju veljajo članske prenočnine tudi za nečlane. Obračajte se za podrobne informacije na pisarno Slovenskega planinskega društva v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4.

Tarifa za vodnike je Din 120.— dnevno.

Tarifa nosačev: Za nošnjo do 20 kg za pota iz Mojstrane ali iz Bohinja na Kredarico ali Staničevo kočo po Din 80.—, za nošnjo iz Bohinja na Triglavsko jezero Din 60.—, za nošnjo iz Cerkelj ali Kamnika na Krvavec Din 1.50 za kilogram, iz Kamnika na Veliko Planino Din 60.—.

Ugodnosti na železnica: 50% znižana voznina na državnih železnicah, ako se planinec mudi vsaj 7 dni v sledečih postojankah: Aljažev dom, Staničeva koča, Triglavski dom na Kredarici, Aleksandrov dom, Dom pri Triglavskih jezerih, Dom na Komni, Dom na Krvavcu in koča na Veliki Planini. Pri oddajni postaji je treba zahtevati »potvrdu o boravku«.

ŠPORTNIKI, TURISTI IN LOVCI, POZOR!

Dokazano je, da je za Vas najboljša — mlečna hrana, ker je izdatna in ne žeja. Težava je le v tem, ker se je pri stalnem uživanju preobjemo ali pa da njen duh ali okus ne prija. Ta neprijetnost je popolnoma odpravljena, odkar imamo na razpolago

» K R A N J S K I S I R «

ki zadovolji okus slehernega, bodisi da je ljubitelj mesne ali zelenjadne hrane ali rib in mlečne hrane, kajti ta sir vsebuje primerne količine šunke ali sardele ali drobnjaka, kar omogoča menjavo, da kupi vsak vselej po svojem okusu. Vrsta mešanice je razvidna po napisu in barvi škatlice in stane posamezni komad s škatlico vred samo Din 2.—

● »Kranjski sir« se dobi v mlekarni v Naklem in vseh njenih poslovalnicah, dobi se pa tudi v boljših delikatesah naših mest in letovišč

● Geslo vsakega športnika, turista, lovca in vsakogar bodi: brez »Kranjskega sira« ne na pot

Priporočajo se: GORENJSKE MLEKARSKÉ ZADRUGE V NAKLEM PRI KRANJU

Idealna pijača v planinah

je kozarec ROGAŠKE SLATINE »TEMPEL«, same ali s sadnim sokom

● To Vas prijetno okrepi in Vam POGASI ŽEJO

● Zraven tega pa tudi POSPEŠUJE PREBAVO

Športni čevlji
sveh vrst
vedno
na zalogi.
Izdeluje tudi
po meri.

Znana trdka

Zalokar, Ljubljana
Mestni trg 19

Smuči
kompletne iz
gorskega jesena,
kakor tudi
sanke kupite
najugodnejše
pri izdelovalcu

Mateju Fajfar, Ljubljana
Trnovska ulica 25 — telefon 34-10

Montiranje robnikov in razna popravila po
zelo solidnih cenah. P. strežba točna!

DOM NA KOFCAH

nudi smučarjem največ ugodnosti glede terena, prenočnine, prehrane, cene in postrežbe. Prometne zveze izborne. Brezplačen donos prtljage s kolodvora Tržič do Doma po pravočasni prijavi z dopisnico. Dom ima 70 postelj, 10 sob in ločena skupna ležišča za dame in gospode. Vse sobe in skupna ležišča so kurjena. Cene penziji: Trikratna prehrana na dan Din 45— za člane. Pri sedemdnevem bivanju uživajo nečlani ugodnosti članov. Prenočnina od Din 12— do 20— za nečlane, od Din 8— do 15— za člane. Pri sedemdnevem bivanju v Domu 50% popust na železnici. Vsa nadaljna pojasnila daje oskrbnica Doma na Kofcah **Marija Hötzel-Lehrmannova**.

Ulečova koča na Peci

(1654 m)

Udobna visokoplaninska postojanka. Idealni smučarski tereni za začetnike in izvežbane smučarje. 30 postelj v kurjenih sobah. Oskrbovana vse leto. Dohod iz Prevalj z avtobusom do Mežice. Vzpon pozimi štiri ure. Informacije S. P. D. Mežica.

Restavracija in veletrgovina z vinom

PETER STEPIČ, LASTNIK MIRKO STEPIČ
LJUBLJANA VII, TRŽNA ULICA 6

TELEFON INTERURBAN 21-71

priporoča svojo veliko zalogo vina najboljše kakovosti po nizkih cenah. — Vino se razpošilja v lastnih sodih na vsako postajo

PUTNIK MARIBOR Aleksandrova cesta 35

Telefon int. 21-22, ravnanstvo 21-29

Pooblaščen menjalnica in ofic. potovalna pisarna Tujsko-prometne zveze v Mariboru.

Vse vozne karte po originalnih cenah z vsemi možnimi popusti. — Izdaja vozne karte za vse evropske države po najugodnejših dnevnih kurzih z vsemi predvidenimi olajšavami. — Preskrba viz za vse države. — Organizacija izletov, društvenih potovanj z avtobusi, vlaki in parobrodi. — Prospekti vseh krajev. — Informacije in navodila glede najugodnejšega potovanja, glede hotelov itd. brezplačno.

Valute prodate ali kupite po najugodnejših cenah le pri »Putniku«.

S tem podpirate obenem najbolj razvoj našega turizma.

Ali ste že zahtevali sporede PUTNIK-ovih potovanj z najmodernejšim avtobusom v Pariz, Prago, Leipzig, Rim, Grossglockner, po Nemčiji in Sovci za sezono 1957?

PODRUŽNICE: Celje, Ptuj, Rogaška Slatina, št. Ilj drž. meja, Gornja Radgona, Dravograd, Maribor glavni kolodvor.

Smučarske novosti

Švicarski izdelki tvrdke
TOBLER & CO. ALTSTATTEN
ST. GALLEN

SKIGLISS, SKIMONT,
JUCHTENMARK,
JUCHTENMARK-
GLANZFETT

GRAFIPA:

vosek za smuk in skok

FORTUS A:

odstranjuje vosek in smolo

FORTUS B:

odstranjuje lak in temelj-
ne maže

Dobite v vseh športskih trgo-
vinah. Isključno zastopstvo
in prodaja na veliko za Ju-
goslavijo

CHEMOCOLOR - DRAGAN SAVIĆ

Zagreb, Mesnička ulica

Poštni predal 296

TURISTI IN LETOVIŠČARJI!

Gostilna
Pension

PRODNIK

letovišče KAMNISKA BISTRICA — vam nudi lepe sobe, prenočišča, krasna planin-
ska izprehajališča, izborna kuhinjo, zmerne cene in solidno postrežbo. — Za poset
se cenjenim gostom priporoča VIKTOR PRODNIK

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA

SLAVIJA

posluje v vseh strokah
elementarnega in življenj-
skega zavarovanja

GLAVNO RAVNATELJSTVO V LJUBLJANI

Telefon št. 21-76, 22-76